

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) Nr. 897/2014**2014 m. rugpjūčio 18 d.****kuriu pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 232/2014, kuriuo sukuriama Europos kaimynystės priemonė, nustatomos konkrečios finansuojamų tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų įgyvendinimo nuostatos**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 291 straipsnį,

atsižvelgdama į 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 232/2014, kuriuo sukuriama Europos kaimynystės priemonė ⁽¹⁾, ypač į jo 12 straipsnį,atsižvelgdama į 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 236/2014, kuriuo nustatomos bendros Sąjungos išorės veiksmų finansavimo priemonių įgyvendinimo taisyklės ir procedūros ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 2 dalį,

kadangi:

- (1) pagal vieną iš Reglamento (ES) Nr. 232/2014 dalių numatomas vienos ar kelių Europos Sąjungos valstybių narių ir vienos arba kelių šalių partnerių, kaip nustatyta to reglamento I priede, ir (arba) Rusijos Federacijos tarpusavio bendradarbiavimas su Sąjungos išorės siena besiribojančiuose regionuose, siekiant stiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą;
- (2) Reglamentu (ES) Nr. 236/2014 nustatomos pagalbos įgyvendinimo taisyklės, kurios yra bendros visoms išorės veiksmų priemonėms;
- (3) Reglamente (ES) Nr. 232/2014 nurodyta, kad turi būti priimtos įgyvendinimo taisyklės, kuriomis nustatomos konkrečios tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų įgyvendinimo nuostatos. Šios taisyklės, *inter alia*, apima nuostatas dėl bendro finansavimo procentinio dydžio ir metodų, bendrų veiklos programų turinio, rengimo, keitimo ir užbaigimo, vaidmens ir funkcijų, kurias atlieka programos struktūros, įskaitant jų statusą, veiksmingą identifikavimą, atskaitomybę ir atsakomybę, valdymo bei kontrolės sistemų aprašą ir Sąjungos paramos techninį ir finansinį valdymą reglamentuojančias sąlygas, lėšų susigrąžinimo procedūrų visose dalyvaujančiose šalyse, stebėsenos ir vertinimo, matomumo ir informavimo veiklos, taip pat pasidalijamojo ir netiesioginio valdymo;
- (4) Reglamento (ES) Nr. 232/2014 9 straipsnio 1 dalyje nurodytu programavimo dokumentu nustatomi strateginiai tikslai, kurių turi būti siekiama tarpvalstybiniu bendradarbiavimu, ir tokio bendradarbiavimo teminiai tikslai bei tikėtini orientaciniai rezultatai, į jį taip pat įtraukiamas bendrų veiklos programų, kurias reikia parengti, sąrašas;
- (5) tarpvalstybinis bendradarbiavimas turėtų būti įgyvendinamas vykdant daugiametes bendras veiklos programas, taikomas pasienio zonos arba pasienio zonų grupių bendradarbiavimui ir sudarytas iš daugiamečių priemonių, kuriomis įgyvendinami nuoseklūs teminiai tikslai ir kurios gali būti įgyvendinamos pasinaudojant Sąjungos parama;
- (6) būtina parengti įgyvendinimo taisykles, kuriomis nustatomos išsamios pagal Reglamentą (ES) Nr. 232/2014 finansuojamų tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų įgyvendinimo nuostatos, kartu paliekant dalyvaujančiosioms šalims tam tikrą laisvę nustatyti išsamias konkrečios programos rengimo ir vykdymo taisykles atsižvelgiant į jos pobūdį. Remdamosi šiuo principu ir laikydamosi šio reglamento nuostatų, dalyvaujančios šalys kartu turėtų pateikti pasiūlymus dėl bendrų veiklos programų, kurias Komisija turi patvirtinti pagal Reglamento (ES) Nr. 232/2014 10 straipsnio 4 dalį;
- (7) atsižvelgiant į tai, kad visos dalyvaujančios šalys turi būti įtrauktos į programos sprendimų priėmimų struktūras, o įgyvendinimo užduotys paprastai pavedamos valstybėje narėje įsteigta valdymo institucijai, reikia nustatyti organizacinę struktūrą reglamentuojančias taisykles, kurios apimtų valdymo institucijos funkcijas ir visų programos struktūrai priklausančių įstaigų funkcijų tarpusavio paskirstymą ir kiekvienos įstaigos funkcijas;

⁽¹⁾ O L L 77, 2014 3 15, p. 27.⁽²⁾ O L L 77, 2014 3 15, p. 95.

- (8) remdamasi 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu įgyta patirtimi, Komisija neketina automatiškai priimti galutinę atsakomybę už lėšų susigrąžinimą šalyse partnerėse. Todėl į įgyvendinimo taisykles įtrauktos naujos nuostatos, kuriomis dalyvaujančioms šalims nustatoma daugiau pareigų valdymo, kontrolės ir audito srityse. Programose turės būti nustatytos šiomis taisyklėmis pagrįstos valdymo ir kontrolės sistemos. Šalys partnerės padės valdymo institucijoms įgyvendinti programas sukurdamos nacionalines valdžios institucijas ir už kontrolę atsakingus informacinius centrus, taip pat suburdamos auditorių grupę;
- (9) pagal Reglamento (ES) Nr. 232/2014 10 straipsnio 8 dalį prireikus sudaromi dalyvaujančių šalių ir valdymo institucijos susitarimai, kuriuose įtvirtinamos nuostatos, neįtrauktos į finansavimo susitarimus, pasirašytus su šalimis partnerėmis arba Rusijos Federacija;
- (10) atsižvelgiant į 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu įgytą patirtį, panaikinama prievolė laikytis Komisijos parengtų procedūrų ir taisyklių, taikomų skiriant dotacijas išorės veiksmams finansuoti. Programomis turėtų būti sudaromos galimybės taikyti dalyvaujančių šalių nustatytas procedūras, jeigu laikomasi tam tikrų šiame reglamente nustatytų standartų;
- (11) pagal Reglamento (ES) Nr. 232/2014 7 straipsnio 7 dalį finansavimą pagal šį reglamentą galima sujungti su finansavimu, numatytu pagal kitus atitinkamus Sąjungos reglamentus. Taip bus užtikrinta, kad pagal Reglamentą (ES) Nr. 232/2014 skirtos lėšos būtų perkeltos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1299/2013 ⁽¹⁾ finansuojamoms programoms. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 231/2014 ⁽²⁾ nustatytos analogiškos taisyklės, kad lėšos būtų perkeltos pagal Reglamentą (ES) Nr. 232/2014 tarpvalstybinio bendradarbiavimo programose dalyvaujančių paramos gavėjų išlaidoms padengti. Šiomis naujomis taisyklėmis bus supaprastintos šalių dalyvavimo programose valdymo procedūros;
- (12) kadangi programos paprastai turėtų būti įgyvendinamos laikantis pasidalijamojo valdymo principo, valdymo ir kontrolės sistemos turėtų atitikti Sąjungos taisykles, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 ⁽³⁾, Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1268/2012 ⁽⁴⁾ ir Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 ⁽⁵⁾ nuostatas. Komisija turėtų užtikrinti, kad programų įgyvendinimo laikotarpiu Sąjungos lėšos būtų naudojamos laikantis taikytinų taisyklių;
- (13) šiame reglamente numatytos priemonės atitinka Reglamentu (ES) Nr. 232/2014 įsteigto komiteto nuomonę;
- (14) siekiant užtikrinti programų rengimą ir įgyvendinimą laiku, šis reglamentas turėtų įsigalioti trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I DALIS

DALYKAS IR APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomos išsamios tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų įgyvendinimo taisyklės, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 232/2014 12 straipsnyje ir Reglamento (ES) Nr. 236/2014 6 straipsnio 2 dalyje.

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1299/2013 dėl konkrečių Europos regioninės plėtros fondo paramos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui nuostatų (OL L 347, 2013 12 20, p. 259).

⁽²⁾ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 231/2014, kuriuo nustatoma Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP II) (OL L 77, 2014 3 15, p. 11).

⁽³⁾ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL L 298, 2012 10 26, p. 1).

⁽⁴⁾ 2012 m. spalio 29 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1268/2012 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių taikymo taisyklių (OL L 362, 2012 12 31, p. 1).

⁽⁵⁾ Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, 1995 12 23, p. 1).

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamos apibrėžtys:

- a) programa – bendra veiklos programa, kaip nustatyta Reglamento (ES) Nr. 232/2014 10 straipsnyje;
- b) dalyvaujančios šalys – visos valstybės narės, tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalys partnerės ir bet kuri programoje dalyvaujanti Europos ekonominės erdvės šalis;
- c) programavimo dokumentas – Reglamento (ES) Nr. 232/2014 9 straipsnio 1 dalyje nurodytas dokumentas, kuriame nustatomi strateginiai tikslai, programų sąrašas, orientacinis daugiametis lėšų paskirstymas ir geografinė atitiktis reikalavimams;
- d) programos įgyvendinimo teritorija – pagrindiniai regionai, gretimi regionai ir Reglamento (ES) Nr. 232/2014 8 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodyti svarbūs socialiniai, ekonominiai arba kultūros centrai ir teritoriniai vienetai;
- e) pagrindiniai regionai – Reglamento (ES) Nr. 232/2014 8 straipsnio 1 dalyje nurodyti teritoriniai vienetai ir Pasirengimo narystei pagalbos priemonės teritorinių vienetų ir Europos ekonominės erdvės šalių pasienio regionai, kaip nustatyta programavimo dokumente;
- f) gretimi regionai – Reglamento (ES) Nr. 232/2014 8 straipsnio 2 dalyje nurodyti teritoriniai vienetai ir su pagrindiniais Pasirengimo narystei pagalbos priemonės teritorinių vienetų ir Europos ekonominės erdvės šalių regionais besiribojantys teritoriniai vienetai;
- g) bendras stebėsenos komitetas – už programos įgyvendinimo stebėseną atsakingas bendras komitetas;
- h) valdymo institucija – už programos valdymą atsakinga institucija arba įstaiga, paskirta dalyvaujančių šalių;
- i) nacionalinė valdžios institucija – kiekvienos dalyvaujančios šalies paskirta institucija, kuri prisiima galutinę atsakomybę už valdymo institucijai teikiamą pagalbą programai savo teritorijoje įgyvendinti;
- j) bendras techninis sekretoriatas – dalyvaujančių šalių sukurta institucija, padedanti programą įgyvendinančioms įstaigoms;
- k) finansinės priemonės – papildomumo principu pagrįstos Sąjungos finansinės paramos, teikiamos siekiant vieno ar kelių konkrečių Sąjungos politikos tikslų, priemonės. Tokios priemonės gali būti investicijos į nuosavą kapitalą ar į kvazinuosavą kapitalą, paskolos ar garantijos arba kitos rizikos pasidalijimo priemonės, kurios prireikus gali būti derinamos su dotacijomis;
- l) tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalys partnerės – Reglamento (ES) Nr. 232/2014 I priede išvardytos šalys ir teritorijos, Rusijos Federacija ir Reglamento (ES) Nr. 231/2014 I priede išvardyti paramos gavėjai, kai jiems pagal tą reglamentą teikiamas bendras finansavimas;
- m) pažeidimas – bet koks finansavimo susitarimo, sutarties arba taikytinos teisės pažeidimas dėl programos įgyvendinime dalyvaujančio ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų ar neveikimo, kai nepagrįstas išlaidas įtraukus į Sąjungos biudžetą padaroma ar būtų padaryta žala Sąjungos biudžetui;
- n) Sąjungos įnašas – Sąjungos finansuojama programos ar projekto tinkamų finansuoti išlaidų dalis;
- o) sutartis – bet kokia pagal programą sudaryta viešųjų pirkimų arba dotacijų sutartis;
- p) dideli infrastruktūros projektai – visus darbus, veiklą ar paslaugas, skirtus atlikti konkrečiai, nedalomai funkcijai, apimantys projektai, kuriais siekiama aiškiai apibrėžtų bendros svarbos tikslų norint vykdyti naudingas tarpvalstybinio poveikio investicijas, kai infrastruktūrai įsigyti iš biudžeto skiriama bent 2,5 mln. EUR;

- q) tarpinė įstaiga – viešoji ar privačioji įstaiga, kuri yra pavaldi valdymo institucijai arba kuri tokios institucijos vardu atlieka su projektus įgyvendinančiais paramos gavėjais susijusias užduotis;
- r) rangovas – fizinis asmuo ar juridinis subjektas, su kuriuo sudaryta viešųjų pirkimų sutartis;
- s) paramos gavėjas – fizinis asmuo arba juridinis subjektas, su kuriuo sudaryta dotacijų sutartis;
- t) apskaitos metai – laikotarpis nuo liepos 1 d. iki birželio 30 d., išskyrus pirmuosius apskaitos metus – šiuo atveju apskaitos metai yra laikotarpis nuo išlaidų tinkamumo finansuoti pradžios iki 2015 m. birželio 30 d. Paskutiniai apskaitos metai skaičiuojami nuo 2023 m. liepos 1 d. iki 2024 m. rugsėjo 30 d. Tarptautinės organizacijos atliekamo netiesioginio valdymo atveju, kaip nustatyta 80 straipsnyje, apskaitos metai yra finansiniai metai;
- u) finansiniai metai – laikotarpis nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.

II DALIS

BENDROS NUOSTATOS

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDRIEJI ĮGYVENDINIMO PAGRINDAI

1 SKYRIUS

Programos

3 straipsnis

Rengimas

Kiekviena programa parengiama bendru visų dalyvaujančių šalių susitarimu, vadovaujantis Reglamentu (ES) Nr. 232/2014, programavimo dokumentu ir šiuo reglamentu.

4 straipsnis

Turinys

Kiekvienoje programoje pateikiama toliau nurodyta informacija.

1. Įvadas, kuriame glaustai aprašomi programos rengimo etapai, pateikiama informacija apie surengtas konsultacijas ir veiksmus, kurių buvo imtasi siekiant į programų rengimo procesą įtraukti dalyvaujančias šalis ir kitus suinteresuotuosius subjektus.
2. Programos įgyvendinimo teritorijos aprašas:
  - a) pagrindiniai regionai: reikalavimus atitinkančių teritorinių vienetų, kaip nustatyta programavimo dokumente, sąrašas ir, jei reikia, visi kiti regionai, kuriuose pagal Reglamento (ES) Nr. 232/2014 8 straipsnio 4 dalį vykdomos programos, laikantis programavimo dokumente nustatytų reikalavimų;
  - b) gretimi regionai, prireikus: gretimų regionų sąrašas, įtraukimo į sąrašą pagal programavimo dokumente nustatytus reikalavimus motyvai ir dalyvaujančių šalių nustatytos dalyvavimo programoje sąlygos;
  - c) Reglamento (ES) Nr. 232/2014 8 straipsnio 3 dalyje nurodyti svarbūs socialiniai, ekonominiai arba kultūros centrai, prireikus: kiekvienam prioritetui nustatytų centrų sąrašas, įtraukimo į sąrašą pagal programavimo dokumente nustatytus reikalavimus motyvai ir dalyvaujančių šalių nustatytos dalyvavimo programoje sąlygos;
  - d) programos įgyvendinimo teritorijos žemėlapis, kuriame nurodytas kiekvieno teritorinio vieneto pavadinimas ir prireikus atskirai įvardijami a, b ir c punktuose nurodyti teritoriniai vienetai;
  - e) be programos įgyvendinimo teritorijos aprašo, programoje prireikus nurodoma apie ketinimą programavimo dokumente nustatytais sąlygomis taikyti Reglamento (ES) Nr. 232/2014 10 straipsnio 5 dalį.

3. Programos strategija:

- a) programos strategijos aprašas, įskaitant pagal programavimo dokumento nuostatas pasirinktus teminius tikslus ir atitinkamus prioritetus;
- b) pasirinktos strategijos motyvai, pagrįsti:
  - socialinės, ekonominės ir aplinkosaugos padėties privalumų ir trūkumų programos įgyvendinimo teritorijoje analize ir pagal ją nustatytais vidutinės trukmės poreikiais;
  - ankstesnės patirties, įgytos įgyvendinant tarpvalstybines programas, aprašu;
  - konsultacijų su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais rezultatais, informacija apie suderinamumą su kitomis Sąjungos finansuojamomis programomis atitinkamose šalyse ir regionuose, taip pat suderinamumo su nacionalinėmis ir regioninėmis strategijomis ir politikos priemonėmis analize;
  - rizikos analize ir švelninimo priemonėmis;
- c) objektyviai patikrinamų rodiklių aprašas, visų pirma:
  - kiekvieno prioriteto tikėtini rezultatai ir atitinkami rezultatų rodikliai, įskaitant bazinę vertę ir tikslinę vertę;
  - kiekvieno prioriteto išdirbio rodikliai, įskaitant kiekybinę tikslinę vertę, kurie turėtų padėti siekti rezultatų;
- d) būdų, kaip į visas politikos sritis prireikus integruoti tokius kompleksinius klausimus kaip demokratija ir žmogaus teisės, aplinkos tvarumas, lyčių lygybė ir ŽIV/AIDS, aprašas.

4. Kompetentingų institucijų ir valdymo įstaigų struktūros ir jų skyrimas:

- a) bendro stebėsenos komiteto sudėtis ir užduotys;
- b) valdymo institucija ir jos skyrimo procesas;
- c) visų dalyvaujančių šalių nacionalinės valdžios institucijos, visų pirma 20 ir 31 straipsniuose nurodyta kiekvienos dalyvaujančios šalies institucija, prireikus – kitos nei e ir f punktuose nurodytos paramos struktūros;
- d) bendro techninio sekretoriato ir prireikus jo skyrių steigimo tvarka ir užduotys;
- e) audito institucija ir auditorių grupės nariai;
- f) visose dalyvaujančiose šalyse už kontrolę atsakingų informacinių centrų funkciją atliekanti (-čios) įstaiga (-os) ir jos (jų) užduotis pagal 32 straipsnį.

5. Programos įgyvendinimas:

- a) trumpas valdymo ir kontrolės sistemų aprašas pagal 30 straipsnį;
- b) programos įgyvendinimo tvarkaraštis;
- c) projektų atrankos procedūrų aprašas pagal 30 straipsnį;
- d) kiekvienam prioritetui teikiamos paramos pobūdžio pagal 38 straipsnį aprašas, įskaitant projektų, atrinktųjų taikant tiesioginio sutarčių sudarymo procedūrą arba įnašus finansinėms priemonėms, sąrašą. Taip pat nurodomas orientacinis pagal 41 straipsnį finansuotųjų projektų atrankos tvarkaraštis;
- e) planuojamo techninės paramos naudojimo ir taikomų sutarčių sudarymo procedūrų aprašas;
- f) stebėsenos ir vertinimo sistemų, įskaitant orientacinį stebėsenos ir vertinimo planą visu programos įgyvendinimo laikotarpiu, aprašas;

- g) viso programos įgyvendinimo laikotarpio komunikacijos strategija ir orientacinis informavimo ir komunikacijos planas pirmaisiais metais;
- h) informacija apie Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2001/42/EB ⁽¹⁾ nustatytų reguliavimo reikalavimų laikymąsi;
- i) orientacinis finansinis planas, kurį sudaro dvi lentelės (neišskirstant duomenų pagal dalyvaujančias šalis):
  - lentelė, kurioje nurodomi metiniai preliminarūs kiekvienam teminiam tikslui ir techninei paramai Sąjungos numatytų išpareigojimų ir mokėjimų finansiniai asignavimai. Į pirmųjų metų asignavimus įtraukiamos parengiamųjų veiksmų pagal 16 straipsnį išlaidos;
  - lentelė, kurioje nurodomos preliminarios Sąjungos skiriamos paramos sumos ir kiekvienam teminiam tikslui ir techninei paramai per visą programavimo laikotarpį skiriamo bendro finansavimo sumos;
- j) 48 ir 49 straipsniuose nustatytos išlaidų tinkamumo finansuoti taisyklės;
- k) dalyvaujančių šalių išpareigojimų paskirstymas pagal 74 straipsnį;
- l) bendro finansavimo perkėlimo, naudojimo ir stebėsenos taisyklės;
- m) IT sistemų, per kurias elektroniniu būdu teikiami duomenys ir valdymo institucija bei Komisijos tarpusavyje keičiasi duomenimis, aprašas;
- n) kalba (-os), patvirtinta (-os) pagal programą laikantis 7 straipsnio.

5 straipsnis

Priėmimas

1. Per vienerius metus nuo programavimo dokumento patvirtinimo dalyvaujančios šalys Komisijai kartu pateikia pasiūlymą dėl programos, kuriame pateikti visi 4 straipsnyje nurodyti elementai. Prieš teikdamos pasiūlymą dėl programos, dalyvaujančios šalys raštu patvirtina savo pritarimą programos turiniui.
2. Komisija patikrina, ar į programą įtraukti visi 4 straipsnyje nurodyti elementai. Komisija įvertina programos suderinamumą su Reglamentu (ES) Nr. 232/2014, programavimo dokumentu, šiuo reglamentu ir bet kuriuo kitu atitinkamu Sąjungos teisės aktu. Atliekant vertinimą visų pirma atsižvelgiama į:
  - a) analizės kokybę, jos suderinamumą su siūlomais prioritetais ir kitomis Sąjungos finansuojamomis programomis;
  - b) finansinio plano tikslumą;
  - c) atitiktį Direktyvai 2001/42/EB.
3. Per tris mėnesius nuo programos pateikimo dienos Komisija pateikia pastabas ir prireikus prašo programas patikslinti. Per du mėnesius nuo Komisijos prašymo pateikimo dalyvaujančios šalys pateikia visą būtiną informaciją. Per šešis mėnesius nuo programos pateikimo dienos Komisija patvirtina programą, jeigu tinkamai atsižvelgta į visas Komisijos pastabas. Atsižvelgdama į būtinų patikslinimų pobūdį Komisija šiuos terminus gali pratęsti.
4. Kiekviena programa Komisijos sprendimu patvirtinama visu programos įgyvendinimo laikotarpiu vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 232/2014 10 straipsnio 4 dalimi.

6 straipsnis

Koregavimai ir tikslinimai

1. Programos koregavimai, kuriais iš esmės nekeičiamas programos pobūdis ir tikslai, laikomi neesminiais pakeitimais. Neesminiais pakeitimais visų pirma laikomi:
  - a) kumuliaciniai iki 20 % pradinio Sąjungos įnašo kiekvienam teminiam tikslui arba techninei paramai pakeitimai arba pakeitimai pagal 2 dalį, susiję su lėšų perkėlimu tarp teminių tikslų arba techninei paramai skirtų lėšų perkėlimu teminiams tikslams;
  - b) kumuliaciniai iki 20 % pradinio Sąjungos įnašo kiekvienam teminiam tikslui pakeitimai arba pakeitimai pagal 2 dalį, susiję su teminiams tikslams skirtų lėšų perkėlimu techninei paramai.

⁽¹⁾ 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL L 197, 2001 7 21, p. 30).

Punkte a nurodytus programos finansinio plano pakeitimus tiesiogiai gali daryti valdymo institucija, gavusi išankstinį bendro stebėsenos komiteto sutikimą. Valdymo institucija informuoja Komisiją apie visus šiuos pakeitimus – vėliausiai juos nurodydama kitų metų metinėje ataskaitoje – ir suteikia Komisijai visą reikalingą papildomą informaciją.

Jeigu valdymo institucija ketina daryti b punkte nurodytus programos finansinio plano pakeitimus, ji turi gauti išankstinį ir bendro stebėsenos komiteto, ir Komisijos sutikimą.

2. Gavus pagrįstą bendro stebėsenos komiteto prašymą arba su bendru stebėsenos komitetu pasitarusios Komisijos iniciatyva programos gali būti tikslinamos dėl bet kurios iš šių priežasčių:

- a) programavimo dokumento peržiūra;
- b) svarbūs socialiniai ir ekonominiai pokyčiai arba esminiai pokyčiai programos įgyvendinimo teritorijoje;
- c) įgyvendinimo sunkumai;
- d) finansinio plano pakeitimai nesilaikant 1 dalyje nurodytos lankstumo ribos arba bet koks pakeitimas, dėl kurio iš esmės pasikeičia programos pobūdis ir tikslai;
- e) auditai, stebėsenos ir vertinimas.

3. Prašymai tikslinti programas turi būti tinkamai pagrįsti ir juose turi būti nurodytas tikėtinas programos pakeitimų poveikis.

4. Komisija pateiktą informaciją vertina vadovaudamasi 2 ir 3 dalimis. Jeigu Komisija turi pastabų, valdymo institucija turi jai pateikti visą reikalingą papildomą informaciją. Per penkis mėnesius nuo prašymo patikslinti programą pateikimo dienos Komisija patvirtina programą, jeigu tinkamai atsižvelgta į visas Komisijos pastabas.

5. Programų tikslinimai 2 dalyje arba 66 straipsnio 5 dalyje nurodytais atvejais patvirtinami Komisijos sprendimu ir dėl jų gali reikėti pakeisti 8 ir 9 straipsniuose nurodytus finansavimo susitarimus.

7 straipsnis

Kalbų vartojimas

1. Kiekvienos programos darbo kalba yra viena arba daugiau oficialių Sąjungos kalbų. Be to, dalyvaujančios šalys taip pat gali nuspręsti kaip darbo kalbą vartoti kitas nei Sąjungos oficialias kalbas. Darbo kalbos pasirinkimas apibūdinamas programoje pagal 4 straipsnį.

2. Siekiant atsižvelgti į programų partnerystės aspektą, paramos gavėjai visus su jų projektu susijusius dokumentus valdymo institucijai gali pateikti nacionaline kalba, su sąlyga, kad tokia galimybė konkrečiai nurodyta programoje ir kad bendras stebėsenos komitetas, tarpininkaujant valdymo institucijai, teikia būtinas vertimo žodžiu ir raštu paslaugas.

3. Visos vertimo žodžiu ir raštu išlaidos, susijusios su pagal programas pasirinktomis kalbomis, padengiamos iš techninės paramos biudžeto programos lygmeniu arba kiekvieno atskiro projekto biudžeto projekto lygmeniu.

2 SKYRIUS

Finansavimo susitarimai

8 straipsnis

Finansavimo susitarimai su tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalimis partnerėmis

1. Su kiekviena tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalimi partnere Komisija sudaro finansavimo susitarimus. Finansavimo susitarimus taip pat gali pasirašyti kitos dalyvaujančios šalys ir valdymo institucija arba šalis, kurioje įsteigta valdymo institucija.

2. Finansavimo susitarimai pasirašomi ne vėliau kaip iki metų, einančių po tų metų, kuriais priimtas Komisijos sprendimas, kuriuo patvirtinama programa, pabaigos. Tačiau jei programoje dalyvauja daugiau nei viena tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalis partnerė, iki tos datos visos šalys turi pasirašyti bent vieną finansavimo susitarimą. Kitos tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalys partnerės savo finansavimo susitarimus gali pasirašyti vėliau. Kol finansavimo susitarimas su tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šalimi partnere neįsigaliojo, negali būti pradėtas programos išorės komponento įgyvendinimas. Jeigu programa bendrai finansuojama pagal Reglamentą (ES) Nr. 231/2014 ir jeigu joje dalyvauja daugiau kaip viena tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šalis partnerė, visos šalys ne vėliau kaip iki metų, einančių po tų metų, kuriais priimtas Komisijos sprendimas, kuriuo patvirtinama programa, pabaigos su viena dalyvaujančia šalimi partnere, išvardyta Reglamento (ES) Nr. 232/2014 I priede, arba Rusijos Federacija pasirašo bent vieną finansavimo susitarimą.

9 straipsnis

Finansavimo susitarimai su tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalimis partnerėmis, teikiančiomis bendrą finansavimą

1. Jeigu tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šalis partnerė bendro finansavimo lėšas perkelia valdymo institucijai, 8 straipsnyje nurodytą finansavimo susitarimą taip pat pasirašo kitos dalyvaujančios valstybės narės, tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalys partnerės ir valdymo institucija arba šalis, kurioje įsteigta valdymo institucija.

2. Į tokį finansavimo susitarimą įtraukiamos nuostatos dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šalies partnerės bendro finansavimo, kaip antai:

- a) suma;
- b) paskirtis ir naudojimo sąlygos, įskaitant taikymo sąlygas;
- c) mokėjimo tvarka;
- d) finansų valdymas;
- e) įrašų registravimas;
- f) prievolės teikti ataskaitas;
- g) patikros ir kontrolė;
- h) pažeidimai ir lėšų susigrąžinimas.

3 SKYRIUS

Kiti susitarimai ar susitarimo memorandumai

10 straipsnis

Turinys

Valdymo institucija su dalyvaujančiomis šalimis gali sudaryti susitarimo memorandumus arba bet kokius kitus susitarimus, kuriuose pateikiamos programos nuostatos, visų pirma nacionalinio bendro finansavimo dalis, konkreti finansinė atsakomybė, auditas ir lėšų susigrąžinimas.

Tokių susitarimo memorandumų ar bet kokių kitų susitarimų turinys atitinka šio reglamento ir finansavimo susitarimo (-ų) nuostatas.

4 SKYRIUS

Įgyvendinimas

11 straipsnis

Įgyvendinimo būdai

Paprastai programos su valstybėmis narėmis įgyvendinamos pagal pasidalijamojo valdymo principą vadovaujantis Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 59 straipsniu. Dalyvaujančios šalys gali siūlyti tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalims partnerėms arba tarptautinėms organizacijoms įgyvendinti programas pagal netiesioginio valdymo principą vadovaujantis Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 60 straipsniu.

Pagal netiesioginio valdymo principą įgyvendinamoms programoms taikomos šio reglamento III dalies nuostatos.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDRAS FINANSAVIMAS

12 straipsnis

Bendro finansavimo dalis

1. Bendro finansavimo suma yra bent 10 % Sąjungos įnašo.
2. Jei įmanoma, bendras finansavimas tolygiai paskirstomas visu programos įgyvendinimo laikotarpiu, kad būtų užtikrinta, jog programos įgyvendinimo pabaigoje būtų pasiektas minimalus 10 % tikslas.
3. Pagal programą teikiama pagalba turi atitikti galiojančias Sąjungos valstybės pagalbos taisykles, kaip apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnyje.

13 straipsnis

Bendro finansavimo šaltiniai

1. Bendras finansavimas skiriamas iš kitų nei Sąjungos finansavimo šaltinių.
2. Dalyvaujančios šalys savarankiškai nustato kiekvienos programos bendro finansavimo šaltinį, sumą ir lėšų paskirstymą.
3. Jeigu tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalys partnerės įsipareigoja bendro finansavimo lėšas perkelti valdymo institucijai, tokių lėšų teikimo, naudojimo ir stebėsenos tvarka nustatoma 9 straipsnyje nurodytame finansavimo susitarime, prireikus – 10 straipsnyje nurodytuose susitarimuose.
4. Visais kitais atvejais bendram finansavimui taikoma tvarka gali būti nustatyta 10 straipsnyje nurodytuose susitarimuose.

14 straipsnis

Nepiniginiai įnašai

1. Bet kokie trečiosios šalies nemokamai teikiami nefinansiniai ištekliai laikomi nepiniginiais įnašais programos ar projekto lygmeniu. Projektui arba programai priskirto personalo išlaidos nelaikomos nepiniginiu įnašu, bet gali būti laikomos 12 straipsnyje nurodyto minimalaus 10 % bendro finansavimo dalimi, jei jas apmoka paramos gavėjai arba dalyvaujančios šalys.
2. Nepiniginiai įnašai nelaikomi tinkamomis finansuoti išlaidomis ir negali būti laikomi 12 straipsnyje nurodyto minimalaus 10 % bendro finansavimo dalimi.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

VYKDYMO LAIKOTARPIS

15 straipsnis

Vykdymo laikotarpis

Kiekvienos programos vykdymo laikotarpis prasideda anksčiausiai tą dieną, kurią Komisija patvirtina programą, ir baigiasi vėliausiai 2024 m. gruodžio 31 d.

16 straipsnis

Pradinis programos etapas

1. Pagal pasidalijamojo valdymo principą programa dalyvaujančiose valstybėse narėse pradedama įgyvendinti gavus 25 straipsnio 4 dalyje nurodytą Komisijos pranešimą, kad ji neketina prašyti tame straipsnyje nurodytų dokumentų arba kad ji neturi jokių pastabų. Valdymo ir kontrolės sistemų kūrimo parengiamuosius veiksmus dalyvaujančios šalys gali pradėti anksčiau. Susijusios išlaidos laikomos tinkamomis finansuoti pagal 36 straipsnį.

2. Pagal netiesioginio valdymo principą, kaip nurodyta 80 ir 82 straipsniuose, programa dalyvaujančiose valstybėse narėse pradedama įgyvendinti įsigaliojus susitarimui, kuriuo biudžeto vykdymo užduotys pavedamos tarptautinei organizacijai arba tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šaliai partneriui.
3. Be to, galimi ir toliau nurodyti programos įgyvendinimo parengiamieji veiksmai:
  - a) valdymo institucijos ir prireikus bendro techninio sekretoriato steigimas;
  - b) pirmieji bendro stebėsenos komiteto posėdžiai, kuriuose taip pat gali dalyvauti tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalių partnerių, kurios dar nepasirašė finansavimo susitarimo arba su kuriomis sudarytas finansavimo susitarimas dar neįsigaliojo, atstovai;
  - c) projekto atrankos ar sutarčių sudarymo procedūrų rengimas ir vykdymas, laikantis galiojimo sustabdymo sąlygos, susijusios su finansavimo susitarimų įsigaliojimu.
4. Kol įsigalios atitinkami finansavimo susitarimai, su atitinkama tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šalimi partnere gali būti pradėti tik 1 ir 3 dalyje nurodyti parengiamieji veiksmai.

17 straipsnis

Programos nutraukimas

1. Jeigu iki 8 straipsnio 2 dalyje nurodytos datos nė viena tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalių partnerių nepasirašo atitinkamų finansavimo susitarimų, programa nutraukiama.

Jau paskirtos Europos regioninės plėtros fondo metinės išmokos lieka galioti jų įprastą trukmę, tačiau jas galima naudoti tik veiklai, kuri vykdoma išimtinai atitinkamų valstybių narių teritorijoje ir dėl kurios sutartys sudarytos prieš Komisijos sprendimą dėl nutraukimo. Valdymo institucija per tris mėnesius nuo sutarčių užbaigimo perduoda galutinę ataskaitą Komisijai, kuri imasi veiksmų pagal 2 ir 3 dalis.

2. Jeigu programos neįmanoma įgyvendinti dėl problemų, susijusių su dalyvaujančių šalių santykiais, ir kitais tinkamai pagrįstais atvejais, Komisija bendro stebėsenos komiteto prašymu arba savo iniciatyva, pasikonsultavusi su bendru stebėsenos komitetu, gali nuspręsti nutraukti programą dar nesibaigus numatytam jos vykdymo laikotarpiui.

3. Jeigu programa nutraukiama, valdymo institucija galutinę ataskaitą perduoda per šešis mėnesius nuo Komisijos sprendimo priėmimo. Užskaičius ankstesnius išankstinius mokėjimus Komisija atlieka galutinio likučio mokėjimą arba prireikus išduoda vykdomąjį raštą sumoms išieškoti. Komisija taip pat panaikina su likusia suma susijusius įsipareigojimus.

Kita galima priemonė – sumažinti programos biudžeto lėšas pagal 6 straipsnio 2 dalies c punktą.

4. 1 ir 2 dalyse nurodytais atvejais parama iš Europos regioninės plėtros fondo, atitinkanti dar nepaskirtas metines išmokas arba visiškai ar iš dalies paskirtas ir per tuos pačius finansinius metus panaikintas metines išmokas, kuri dar nebuvo iš naujo paskirta kitai tos pačios išorės bendradarbiavimo programų kategorijos programai, skiriama vidaus tarpvalstybinio bendradarbiavimo programoms pagal Reglamentą (ES) Nr. 1299/2013 4 straipsnį.

Pagal Reglamentą (ES) Nr. 232/2014 skiriama parama, atitinkanti dar nepaskirtas metines išmokas arba visiškai ar iš dalies paskirtas ir per tuos pačius finansinius metus panaikintas metines išmokas, naudojama kitoms programoms ar projektams, atitinkantiems reikalavimus pagal Reglamentą (ES) Nr. 232/2014, finansuoti.

18 straipsnis

Projektai

1. Su dideliais infrastruktūros projektais, atrinktais taikant tiesioginio sutarčių sudarymo procedūrą, susijusios sutartys turi būti pasirašytos ir įnašai finansinėms priemonėms turi būti skirti iki 2019 m. birželio 30 d.
2. Visos kitos sutartys pasirašomos iki 2021 m. gruodžio 31 d.
3. Visa pagal programą finansuojamų projektų veikla baigiama ne vėliau kaip 2022 m. gruodžio 31 d.

19 straipsnis

Programos užbaigimas

1. Nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2024 m. rugsėjo 30 d. gali būti vykdoma tik su programos užbaigimu susijusi veikla.
2. Programa laikoma užbaigta, kai:
  - a) užbaigtos vykdyti visos pagal programą sudarytos sutartys;
  - b) sumokamas arba grąžinamas galutinis likutis;
  - c) Komisija panaikina išsipareigojimus dėl likusių asignavimų.
3. Programos užbaigimas neturi poveikio Komisijos teisei prirėikus atlikti vėlesnes finansines pataisas valdymo institucijos ar paramos gavėjų atžvilgiu, jei galutinė programos ar projektų suma turėjo būti pakoreguota po programos užbaigimo atlikus patikrinimus arba auditą.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

PROGRAMOS STRUKTŪROS

20 straipsnis

Institucijų ir valdymo įstaigų skyrimas

1. Dalyvaujančios šalys valdymo institucija skiria nacionalinę, regioninę arba vietos valdžios instituciją ar įstaigą arba privatinės teisės reglamentuojamą subjektą, kuriam pavesta užduotis teikti viešąsias paslaugas. Ta pati valdymo institucija gali būti paskirta daugiau nei vienai programai.
2. Dalyvaujančios šalys paskiria nacionalinę, regioninę arba vietos valdžios instituciją arba įstaigą, funkciškai nepriklausomą nuo valdymo institucijos, kuri veikia kaip audito institucija. Audito institucija įsteigiama valstybėje narėje, kurioje įsteigta valdymo institucija. Ta pati audito institucija gali būti paskirta daugiau nei vienai programai.
3. Gali būti paskirta viena ar kelios tarpinės įstaigos, kurios atliktų tam tikras valdymo institucijos užduotis, už kurias atsakinga būtų valdymo institucija. Atitinkami valdymo institucijos ir tarpinių įstaigų susitarimai įforminami raštu. Tarpinė įstaiga garantuoja savo mokumą ir kompetenciją atitinkamoje srityje, taip pat administracinio bei finansų valdymo gebėjimus.
4. Dalyvaujančios šalys į valdymo ir kontrolės sistemas ir prirėikus į 8 ir 9 straipsniuose nurodytus finansavimo susitarimus ir (arba) į 10 straipsnyje nurodytus susitarimus įtraukia taisykles, kuriomis reglamentuojami jų santykiai su valdymo institucija ir audito institucija, šių institucijų tarpusavio santykiai ir jų santykiai su Komisija.
5. Valstybė narė, kurioje įsteigta valdymo institucija, gali savo iniciatyva paskirti koordinavimo įstaigą, kurios pareiga yra palaikyti ryšius su Komisija ir ją informuoti, koordinuoti kitų susijusių paskirtų įstaigų veiklą ir skatinti suderintai taikyti taikytiną teisę.
6. Kiekviena dalyvaujanti šalis paskiria:
  - a) nacionalinę valdžios instituciją, padedančią valdymo institucijai valdyti programą laikantis patikimo finansų valdymo principo;
  - b) už kontrolę atsakingą informacinį centrą, padedantį valdymo institucijai vykdyti pagal programą nustatytą prievolių kontrolę;
  - c) atstovą 28 straipsnio 2 dalyje nurodytoje auditorių grupėje;
  - d) atstovus 21 straipsnyje nurodytame bendrame stebėsenos komitete.

1 SKYRIUS

Bendras stebėsenos komitetas

21 straipsnis

Bendras stebėsenos komitetas

Per tris mėnesius nuo dienos, kurią Komisija patvirtina programą, dalyvaujančios šalys įsteigia bendrą stebėsenos komitetą.

22 straipsnis

Bendro stebėsenos komiteto sudėtis

1. Bendrą stebėsenos komitetą sudaro vienas arba keli kiekvienos dalyvaujančiosios šalies paskirti atstovai. Atstovai skiriami atsižvelgiant į pareigas, o ne asmeniškai. Bendras stebėsenos komitetas kitus asmenis gali skirti stebėtojais.
2. Kai įmanoma ir tinkama, dalyvaujančios šalys užtikrina tinkamą visų susijusių dalyvių, ypač vietos lygmens suinteresuotųjų subjektų, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas ir vietos valdžios institucijas, dalyvavimą siekdamas juos įtraukti į programos įgyvendinimą.
3. Komisija bendro stebėsenos komiteto veikloje dalyvauja stebėtojos teisėmis. Kaip ir dalyvaujančių šalių atstovai Komisija kviečiama į kiekvieną bendro stebėsenos komiteto posėdį. Komisija gali nuspręsti dalyvauti visame bendro stebėsenos komiteto posėdyje ar tik jo dalyje arba gali nuspręsti nedalyvauti.
4. Bendram stebėsenos komitetui pirmininkauja vienas iš jo narių, kuris yra valdymo institucijos atstovas, arba bet kuris kitas asmuo, kaip nustatyta darbo tvarkos taisyklėse.
5. Valdymo institucijos, bendro techninio sekretoriato arba 20 straipsnio 3 dalyje nurodytos tarpinės įstaigos atstovas skiriamas bendro stebėsenos komiteto sekretoriumi.

23 straipsnis

Veikimas

1. Bendras stebėsenos komitetas parengia ir vienbalsiai priima savo darbo tvarkos taisykles.
2. Bendras stebėsenos komitetas sprendimus priima bendru sutarimu. Dėl tam tikrų sprendimų, visų pirma susijusių su galutine projektų atranka ir jiems skiriamomis dotacijų sumomis, pagal darbo tvarkos taisykles gali būti rengiamas balsavimas.
3. Visos dalyvaujančios šalys turi vienodas balsavimo teises neatsižvelgiant į jų paskirtų atstovų skaičių.
4. Sekretorius, Komisija ar bet kuris kitas stebėtojas balsavimo teisių neturi.
5. Bendro stebėsenos komiteto pirmininkas atlieka moderatoriaus vaidmenį ir vadovauja svarstymams. Pirmininkas turi balsavimo teisę, jei jis yra dalyvaujančios šalies atstovas.
6. Bendro stebėsenos komiteto posėdžiai rengiami bent kartą per metus. Valdymo institucijos prašymu arba tinkamai pagrįstu bet kurios dalyvaujančios šalies arba Komisijos prašymu posėdžius sušaukia pirmininkas. Pirmininko, valdymo institucijos arba bet kurios dalyvaujančios šalies iniciatyva komitetas taip pat gali priimti sprendimus laikydamasis rašytinės procedūros pagal savo darbo tvarkos taisykles.
7. Parengiamas kiekvieno bendro stebėsenos komiteto posėdžio protokolas, kurį pasirašo pirmininkas ir sekretorius. Šio protokolo kopija perduodama dalyvaujančių šalių atstovams, Komisijai ir bet kuriems kitiems stebėtojams.

24 straipsnis

Bendro stebėsenos komiteto funkcijos

1. Bendras stebėsenos komitetas programos įgyvendinimą ir pažangą siekiant jos prioritetų stebi remdamasis programoje nustatytais objektyviai patikrinamais rodikliais ir susijusiomis tikslinėmis vertėmis. Bendras stebėsenos komitetas nagrinėja visus su programos įgyvendinimo rezultatais susijusius klausimus.
2. Bendras stebėsenos komitetas valdymo institucijai gali teikti rekomendacijas dėl programos įgyvendinimo ir vertinimo. Jis užtikrina veiksmų, kurių imtasi atsižvelgiant į jo rekomendacijas, stebėseną.
3. Bendras stebėsenos komitetas visų pirma:
  - a) tvirtina valdymo institucijos darbo programą ir finansinį planą, įskaitant planuojamą techninės paramos naudojimą;
  - b) stebi, kaip valdymo institucija įgyvendina darbo programą ir finansinį planą;
  - c) tvirtina pagal programą finansuotinių projektų atrankos kriterijus;
  - d) atsako už pagal programą finansuotiems projektams taikomas vertinimo ir atrankos procedūras;
  - e) tvirtina bet kokį pasiūlymą patikslinti programą;
  - f) nagrinėja visas valdymo institucijos pateiktas ataskaitas ir prireikus imasi reikiamų priemonių;
  - g) nagrinėja visus valdymo institucijos jam nurodytus ginčytinus atvejus;
  - h) svarsto ir tvirtina 77 straipsnyje nurodytą metinę ataskaitą;
  - i) svarsto ir tvirtina 78 straipsnyje nurodytą metinį stebėsenos ir vertinimo planą;
  - j) svarsto ir tvirtina 79 straipsnyje nurodytą metinį informavimo ir komunikacijos planą.
4. Nepažeidžiant 3 dalies d punkto, bendras stebėsenos komitetas gali sukurti projektų atrankos komitetą, už kurį jis būtų atsakingas.

2 SKYRIUS

Valdymo institucija

25 straipsnis

Skyrimas

1. Programoje dalyvaujančių šalių atrinktos valdymo institucijos skyrimo procedūra toje valstybėje narėje, kurioje ji įsteigiama, vykdoma priimant atitinkamo lygmens sprendimą.
2. Skyrimo procedūra vykdoma remiantis ataskaita ir nuomone nepriklausomos audito įstaigos, kuri vertina, ar valdymo ir kontrolės sistemos, įskaitant valdymo institucijos tarpinių įstaigų funkcijas, atitinka šio reglamento I priede nustatytus skyrimo kriterijus. Audito įstaiga prireikus atsižvelgia į tai, ar programos valdymo ir kontrolės sistemos yra panašios į tas, kurios veikė ankstesniu programavimo laikotarpiu, taip pat į visą informaciją apie jų tinkamą veikimą.

Audito institucija yra nepriklausoma audito įstaiga arba kitas viešosios ar privatinės teisės reglamentuojamas subjektas, turintis būtinus gebėjimus atlikti auditus ir funkciškai nepriklausomas nuo valdymo institucijos. Audito institucija veiklą vykdo laikydamasi tarptautiniu mastu pripažintų audito standartų.

3. 1 dalyje nurodytą oficialų sprendimą valstybė narė Komisijai nedelsdama teikia po to, kai Komisija patvirtina programą.

4. Per du mėnesius nuo 1 dalyje nurodyto oficialaus sprendimo gavimo Komisija gali paprašyti nepriklausomos audito įstaigos pateikti ataskaitą ir nuomonę, taip pat valdymo bei kontrolės sistemos, visų pirma su projektu atranka susijusių aspektų, aprašą. Jei Komisija neketina prašyti šių dokumentų, ji kuo greičiau apie tai praneša valstybei narei. Jei Komisija šių dokumentų prašo, ji gali pateikti pastabas per du mėnesius nuo šių dokumentų gavimo dienos; tokie dokumentai peržiūrimi atsižvelgiant į Komisijos pastabas. Jei Komisija pradinių ar tolesnių pastabų neturi, ji kuo greičiau apie tai praneša valstybei narei.

5. Kai turimi audito ir kontrolės rezultatai rodo, kad paskirtoji institucija nebetenkina 2 dalyje nurodytų kriterijų, valstybė narė, atsižvelgdama į problemos sunkumą, atitinkamu lygmeniu imasi reikiamų taisomųjų veiksmų ir nustato bandomąjį laikotarpį, per kurį tokie veiksmai įgyvendinami.

Kai paskirtajai institucijai nepavyksta per valstybės narės nustatytą bandomąjį laikotarpį įgyvendinti reikiamų taisomųjų veiksmų, valstybė narė atitinkamu lygmeniu nutraukia jos paskyrimą.

Valstybė narė nedelsdama informuoja Komisiją:

- kai paskirtajai institucijai nustatomas bandomasis laikotarpis ir jai teikia informaciją apie taisomuosius veiksmus ir atitinkamo bandomojo laikotarpio trukmę arba
- kada įgyvendinus taisomuosius veiksmus baigėsi bandomasis laikotarpis arba
- kai institucijos paskyrimas buvo nutrauktas.

Dėl pranešimo apie tai, kad valstybė narė paskirtajai institucijai nustatė bandomąjį laikotarpį, nedarant poveikio 61 straipsnio taikymui, nenutrūksta mokėjimo prašymų tvarkymas.

Nutraukus valdymo institucijos paskyrimą, dalyvaujančios šalys, kaip nurodyta 20 straipsnio 1 dalyje, paskiria naują instituciją arba įstaigą, kuri turi perimti valdymo institucijos funkcijas. Tokios įstaigos ar institucijos paskyrimas vykdomas laikantis 2 dalyje numatytos procedūros ir Komisijai apie tai pranešama pagal 4 dalį. Dėl šio pakeitimo programa patikslinama pagal 6 straipsnį.

26 straipsnis

Valdymo institucijos funkcijos

1. Valdymo institucija atsako už programos valdymą laikydamosi patikimo finansų valdymo principo ir užtikrina, kad bendro stebėsenos komiteto sprendimai atitiktų taikytiną teisę ir nuostatas.

2. Programų valdymo srityje valdymo institucija:

- a) padeda bendram stebėsenos komitetui atlikti darbą ir teikia jo užduotims atlikti reikalingą informaciją, visų pirma duomenis, susijusius su programos pažanga siekiant tikėtinų rezultatų ir tikslų;
- b) rengia metinę ir galutinę ataskaitą, bendram stebėsenos komitetui jas patvirtinus, jas perduoda Komisijai;
- c) su tarpinėmis įstaigomis, bendru techniniu sekretoriatu, audito institucija ir paramos gavėjais dalijasi svarbia jų užduotims atlikti arba projektams įgyvendinti informacija;
- d) sukuria ir eksploatuoja kompiuterizuotą sistemą, kurioje registruojami ir saugomi kiekvieno projekto stebėsenai, vertinimui, finansų valdymui, kontrolės užtikrinimui ir auditui būtini duomenys, prirėkus – ir atskirų projektų dalyvių duomenys. Visų pirma sistemoje registruojamos ir saugomos kiekvieno projekto techninės ir finansinės ataskaitos. Į sistemą įtraukiami visi mokėjimo prašymams ir metinėms sąskaitoms rengti būtini duomenys, įskaitant susigrąžintinių, susigrąžintų ir sumažintų sumų atšaukus dalį projektui arba programai skirto įnašo arba visą įnašą duomenis;
- e) prirėkus atlieka poveikio aplinkai vertinimo tyrimus programos lygmeniu;
- f) įgyvendina informavimo ir komunikacijos planus pagal 79 straipsnį;

- g) įgyvendina stebėsenos ir vertinimo planus pagal 78 straipsnį.
3. Projektų atrankos ir valdymo srityje valdymo institucija:
- a) rengia ir vykdo atrankos procedūras;
- b) valdo projektų atrankos procedūras;
- c) pagrindiniam paramos gavėjui teikia dokumentą, kuriame išdėstomos paramos teikimo kiekvienam projektui sąlygos, įskaitant finansavimo planą ir vykdymo terminą;
- d) pasirašo sutartis su paramos gavėjais;
- e) valdo projektus.
4. Techninės paramos srityje valdymo institucija:
- a) valdo sutarčių sudarymo procedūras;
- b) pasirašo sutartis su rangovais;
- c) valdo sutartis.
5. Programų finansų valdymo ir kontrolės srityje valdymo institucija:
- a) tikrina, ar suteiktos paslaugos, tiekios prekės arba atlikti darbai, ir ar paramos gavėjų deklaruotos išlaidos buvo apmokėtos ir atitinka taikytiną teisę, programos taisykles ir projektų rėmimo sąlygas;
- b) užtikrina, kad projektus įgyvendinantys paramos gavėjai turėtų atskirą apskaitos sistemą arba tinkamą visų su projektu susijusių sandorių apskaitos kodeksą;
- c) atsižvelgdama į nustatytą riziką parengia veiksmingas ir proporcingas kovos su sukčiavimu priemones;
- d) nustato procedūras, kuriomis užtikrinama, kad visi su išlaidomis ir auditu susiję dokumentai, reikalingi tinkamai audito sekai garantuoti, būtų saugomi laikantis 30 straipsnio reikalavimų;
- e) rengia 68 straipsnyje nurodytą valdymo pareiškimą ir metinę santrauką;
- f) rengia ir Komisijai teikia mokėjimo prašymus pagal 60 straipsnį;
- g) rengia metines sąskaitas;
- h) mokėjimo prašymus rengia ir teikia atsižvelgdama į rezultatus visų auditų, kuriuos atliko audito institucija arba už kuriuos ji atsakinga;
- i) saugo Komisijai deklaruotų išlaidų ir paramos gavėjams atliktų mokėjimų apskaitos įrašus kompiuterinėse laikmėnose;
- j) veda susigrąžintinų sumų ir sumažintų sumų atšaukus dalį dotacijos arba visą dotaciją apskaitą.
6. Atliekant tikrinimus pagal 5 dalies a punktą taip pat vykdomos šios procedūros:
- a) kiekvieno paramos gavėjų pateikto mokėjimo prašymo administracinis tikrinimas;
- b) projektų patikros vietoje.
- Patikrų vietoje dažnis ir aprėptis proporcingai atitinka projektui skirtos dotacijos sumą ir per tokias patikas ir audito institucijos atliktą visos valdymo ir kontrolės sistemos auditą nustatytą rizikos lygį.
7. Projektų patikros vietoje pagal 6 dalies b punktą gali būti laikantis imties metodo.
8. Jeigu valdymo institucijos funkcijas atliekanti institucija pagal programą taip pat yra ir paramos gavėja, atliekant 5 dalies a punkte nurodytus tikrinimus užtikrinamas tinkamas funkcijų atskyrimas.

27 straipsnis

Bendras techninis sekretoriatas ir jo skyriai

1. Dalyvaujančios šalys gali nuspręsti įsteigti bendrą techninį sekretoriatą, kuris programoje apibūdinamas pagal 4 straipsnį.
2. Bendras techninis sekretoriatas padeda valdymo institucijai, bendram stebėsenos komitetui ir prireikus audito institucijai atlikti atitinkamas jų funkcijas. Visų pirma, jis informuoja galimus paramos gavėjus apie finansavimo pagal programas galimybes ir padeda jiems įgyvendinti projektus. Bendras techninis sekretoriatas taip pat gali būti paskirtas 20 straipsnio 3 dalyje nurodyta tarpine įstaiga.
3. Dalyvaujančių šalių sprendimu dalyvaujančiose šalyse gali būti sukurti sekretoriato skyriai. Jų funkcijos apibūdinamos programoje ir gali apimti tokius veiksmus kaip komunikacija, informavimas, pagalba valdymo institucijai vertinant projektus ir vykdant tolesnius įgyvendinimo veiksmus. Skyriui jokių būdu negali būti patikėtos užduotys, susijusios su viešosios valdžios funkcijų vykdymu arba su veikimu savo nuožiūra vertinant projektus.
4. Bendro techninio sekretoriato ir jo skyrių veikla finansuojama techninės paramos biudžeto lėšomis.

3 SKYRIUS

Audito institucija

28 straipsnis

Audito institucijos funkcijos

1. Programos audito institucija užtikrina, kad būtų atliekamas valdymo ir kontrolės sistemų, tinkamos projektų imties ir programos metinių sąskaitų auditas.
2. Audito institucijai padeda auditorių grupė, kurią sudaro kiekvienos programoje dalyvaujančios šalies atstovai.
3. Jeigu auditą atlieka ne audito institucija, o kita įstaiga, audito institucija užtikrina, kad ta įstaiga funkciškai būtų pakankamai nepriklausoma.
4. Audito institucija užtikrina, kad atliekant auditą būtų laikomasi tarptautiniu mastu pripažintų audito standartų.
5. Per 9 mėnesius nuo pirmojo finansavimo susitarimo pasirašymo pagal 8 straipsnio 2 dalį Audito institucija Komisijai pateikia audito strategiją. Joje išdėstoma metinių sąskaitų ir projektų audito metodika, projektų atrankos metodas ir per einamuosius ir dvejus paskesnius apskaitos metus suplanuotas auditas. Nuo 2017 iki 2024 m. pabaigos audito strategija kasmet atnaujinama. Jeigu bendra valdymo ir kontrolės sistema taikoma daugiau nei vienai programai, atitinkamoms programoms gali būti parengta viena bendra audito strategija. Atnaujinta audito strategija teikiama Komisijai kartu su programos metine ataskaita.
6. Pagal 68 straipsnį Audito institucija parengia:
  - a) audito nuomonę dėl praėjusių apskaitos metų metinių sąskaitų ir
  - b) metinę audito ataskaitą.

Jeigu bendra valdymo ir kontrolės sistema taikoma daugiau negu vienai programai, b punkte nurodyta informacija gali būti pateikta vienoje ataskaitoje.

29 straipsnis

Bendradarbiavimas su audito institucija

Komisija bendradarbiauja su audito institucija derindama audito planus bei metodus ir dalijasi atlikto atitinkamos programos valdymo ir kontrolės sistemų audito rezultatais.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

VALDYMO IR KONTROLĖS SISTEMOS

30 straipsnis

Valdymo ir kontrolės sistemų bendrieji principai

1. Valdymo ir kontrolės sistemomis nustatoma:
  - a) kiekvienos valdymą ir kontrolę atliekančios įstaigos funkcijos, įskaitant funkcijų paskirstymą kiekvienoje įstaigoje, jų vidinę organizaciją laikantis funkcijų atskyrimo tarp šių įstaigų ir šių įstaigų viduje principo;
  - b) procedūros, kuriomis užtikrinamas deklaruojamų išlaidų teisingumas ir tvarkingumas;
  - c) apskaitos, saugojimo, stebėsenos ir ataskaitų teikimo elektroninių duomenų sistemos;
  - d) stebėsenos ir ataskaitų teikimo sistemos, kai atsakinga įstaiga vykdymo užduotis patiki kitai įstaigai;
  - e) valdymo ir kontrolės sistemų veikimo audito tvarka;
  - f) tinkamos audito sekos užtikrinimo sistemos ir procedūros;
  - g) pažeidimų, įskaitant sukčiavimą, prevencijos, nustatymo ir šalinimo priemonės ir nepagrįstai sumokėtų sumų ir delspinigių susigrąžinimo tvarka;
  - h) techninės paramos sutarčių sudarymo procedūros ir projektų atrankos procedūros;
  - i) nacionalinių valdžios institucijų funkcija ir dalyvaujančių šalių atsakomybė pagal 31 straipsnį.
2. Valdymo institucija užtikrina, kad programų valdymo ir kontrolės sistemos būtų nustatytos laikantis šio reglamento nuostatų ir kad šios sistemos tinkamai veiktų.

31 straipsnis

Nacionalinės valdžios institucijos ir dalyvaujančių šalių pareigos

1. Pagal 20 straipsnio 6 dalies a punktą paskirta nacionalinė valdžios institucija, *inter alia*,:
    - a) atsako už valdymo ir kontrolės sistemų parengimą ir tinkamą veikimą nacionaliniu lygmeniu;
    - b) užtikrina programą nacionaliniu lygmeniu įgyvendinančių institucijų, įskaitant, *inter alia*, už kontrolę atsakingų informacinių centrų ir auditorių grupės funkcijas atliekančias institucijas, veiklos koordinavimą;
    - c) atstovauja šaliai bendrame stebėsenos komitete.
- Tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalių partnerių nacionalinės valdžios institucijos yra pagrindinės įstaigos, atsakingos už 8 ir 9 straipsnyje nurodytų finansavimo susitarimų nuostatų įgyvendinimą.
2. Dalyvaujančios šalys padeda valdymo institucijai atlikti 30 straipsnio 2 dalyje nurodytas prievoles.
  3. Dalyvaujančios šalys savo teritorijoje užkerta kelią pažeidimams, įskaitant sukčiavimo atvejus, juos nustato ir pašalina bei susigrąžina nepagrįstai sumokėtas sumas ir visus delspinigius, kaip nurodyta 74 straipsnyje. Jos nedelsdamos praneša valdymo institucijai ir Komisijai apie tokius pažeidimus ir nuolat jas informuoja apie įgyvendinant susijusias administracines ir teisines procedūras daromą pažangą.
  4. Dalyvaujančių šalių atsakomybė už paramos gavėjui nepagrįstai sumokėtas sumas nustatyta 74 straipsnyje.

5. Komisijos atliekama finansine pataisa nedaroma poveikio valdymo institucijos prievolei siekti susigrąžinti sumas pagal 74 ir 75 straipsnius ir valstybių narių prievolei susigrąžinti valstybės pagalbą, kaip apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999 ⁽¹⁾ 14 straipsnyje.

32 straipsnis

Audito ir kontrolės struktūros

1. Paramos gavėjo deklaruotas išlaidas, kuriomis grindžiamas mokėjimo prašymas, nagrinėja auditorius arba nuo paramos gavėjo nepriklausomas kompetentingas valstybės pareigūnas. Auditorius arba kompetentingas valstybės pareigūnas tikrina, ar paramos gavėjas faktiškai patyrė deklaruotas išlaidas ir gavo pajamų pagal projektą, ar jos teisingai įtrauktos į apskaitą ir tinkamos finansuoti pagal sutartį.

Šis patikrinimas atliekamas remiantis sutarta procedūra, kuri bus vykdoma pagal:

- a) Tarptautinės buhalterijų federacijos (TBF) patvirtintą 4400 tarptautinių susijusių paslaugų standartą (TSPS) Užduotys sutartoms su finansine informacija susijusioms procedūroms atlikti;
- b) TBF Tarptautinių etikos normų buhalteriams valdybos parengtą ir patvirtintą Buhalterijų profesionalų etikos kodeksą.

Šios procedūros ir standartai, kurių turi laikytis valstybės pareigūnai, nustatomi nacionaliniu lygmeniu, atsižvelgiant į tarptautinius standartus.

Auditorius tenkina bent vieną iš toliau nurodytų reikalavimų:

- a) būti nacionalinės buhalterijos arba audito įstaigos arba institucijos, kuri savo ruožtu yra TBF narė, nariu;
- b) būti nacionalinės buhalterijos arba audito įstaigos arba institucijos nariu. Jei ši organizacija nėra TBF narė, auditorius turi išpareigoti dirbti laikydamasis TBF standartų ir etikos principų;
- c) būti įtrauktu į valstybės narės viešosios priežiūros įstaigos viešąjį registrą kaip teisės aktų nustatyta audita atliekantis auditorius pagal viešosios priežiūros principus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2006/43/EB ⁽²⁾;
- d) būti įtrauktu į tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šalies partnerės viešosios priežiūros įstaigos viešąjį registrą kaip teisės aktų nustatyta audita atliekantis auditorius su sąlyga, kad šiam registru taikomi atitinkamos šalies teisės aktuose nustatyti viešosios priežiūros principai.

Tokią užduotį atliekantis valstybės pareigūnas turi turėti reikalingų techninių žinių.

2. Valdymo institucija taip pat atlieka patikras pagal 26 straipsnio 5 dalies a punktą ir 6 dalį. Valdymo institucijai atliekant patikras visoje programos įgyvendinimo teritorijoje jai gali talkinti už kontrolę atsakingi informaciniai centrai.

Dalyvaujančios šalys visais įmanomais būdais padeda valdymo institucijai atlikti kontrolės užduotis.

3. Audito institucija užtikrina, kad būtų atliekamas valdymo ir kontrolės sistemų, tinkamos projektų imties ir programos metinių sąskaitų auditas, kaip nurodyta 28 straipsnyje. 28 straipsnio 2 dalyje nurodyta auditorių grupė sukuriama per tris mėnesius nuo valdymo institucijos paskyrimo. Ji parengia savo darbo tvarkos taisykles. Grupei pirmininkauja audito institucija, paskirta programai.

Kiekviena dalyvaujanti šalis gali leisti audito institucijai tiesiogiai atlikti savo pareigas jos teritorijoje.

4. Turi būti užtikrintas šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytos (-ų) įstaigos (-ų) nepriklausomumas.

⁽¹⁾ 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, 1999 3 27, p. 1).

⁽²⁾ 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB dėl teisės aktų nustatyto metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės audito, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 78/660/EEB ir 83/349/EEB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 84/253/EEB (OL L 157, 2006 6 9, p. 87).

33 straipsnis

Sąjungos atliekama kontrolė

1. Komisija, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba, Europos Audito Rūmai ir bet kuris šių institucijų ir įstaigų įgaliotas išorės auditorius, nagrinėdamas dokumentus ir (arba) atlikdamas patikras vietoje, gali patikrinti, kaip Sąjungos lėšas naudoja valdymo institucija, paramos gavėjai, rangovai, subrangovai ir trečiosios šalys, gaunantys finansinę paramą. Kiekvienoje sutartyje aiškiai nurodoma, kad šios institucijos ir įstaigos gali naudotis kontrolės įgaliojimais ir tikrinti patalpas, taip pat dokumentus ir informaciją, nepaisant to, kokioje terpėje jie yra saugomi.
2. Komisija, remdamasi turima informacija, įskaitant sprendimą dėl skyrimo, metinį valdymo pareiškimą, metines kontrolės ataskaitas, metinę audito nuomonę, metinę ataskaitą ir nacionalinių bei Sąjungos įstaigų atliktą auditą, įsitikina, ar valdymo ir kontrolės sistemos atitinka šio reglamento nuostatas ir ar tos sistemos tinkamai veikia.
3. Komisija gali prašyti valdymo institucijos imtis būtinų veiksmų užtikrinti, kad valdymo ir kontrolės sistemos tinkamai veiktų ir kad išlaidos būtų teisingos.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

TECHNINĖ PARAMA

34 straipsnis

Techninės paramos biudžetas

1. Ne daugiau kaip 10 % viso Sąjungos įnašo gali būti skiriama techninei paramai. Tinkamai pagrįstais atvejais Komisijai pritarus gali būti skiriama didesnė suma.
2. Techninės paramos lygis turėtų atitikti realius programos poreikius, ypač atsižvelgiant į tokius veiksnius kaip bendras programos biudžetas, geografinės vietovės, kurioje vykdoma programa, dydis ir dalyvaujančių šalių skaičius.

35 straipsnis

Paskirtis

1. Techninės paramos veikla apima pasirengimo, valdymo, stebėsenos, vertinimo, informavimo, komunikacijos, tinklų kūrimo, skundų sprendimo, kontrolės ir audito veiklą, susijusią su programos įgyvendinimu, ir veiklą programos įgyvendinimo administraciniais gebėjimams sustiprinti.
2. 1 dalyje nurodytai veiklai teikiama techninė parama turėtų būti naudojama tiek programų struktūrų, tiek paramos gavėjų poreikiams patenkinti.
3. Reklamavimo ir gebėjimų stiprinimo veiklos išlaidos, kurios patiriamos už programos įgyvendinimo teritorijų, gali būti padengiamos neviršijant 39 straipsnio 2 dalyje nurodytos ribos, jei laikomasi toje dalyje nustatytų sąlygų.

36 straipsnis

Tinkamumas finansuoti

1. 48 straipsnyje nustatyti tinkamumo finansuoti reikalavimai *mutatis mutandis* taikomi techninės paramos išlaidoms. Išlaidos, susijusios su prie programos priskirtais dalyvaujančių šalių pareigūnais, gali būti laikomos tinkamomis finansuoti kaip techninės paramos išlaidos. Vengiama lygiagrečių atlyginimų sistemų ir papildymų. 49 straipsnyje nurodytos išlaidos nelaikomos tinkamomis finansuoti kaip techninės paramos išlaidos.
2. 16 straipsnyje nurodytų parengiamųjų veiksmų išlaidos laikomos tinkamomis finansuoti, kai programa Komisijai teikiama pagal 4 straipsnį, bet ne anksčiau kaip 2014 m. sausio mėn. 1 d. su sąlyga, kad Komisija programą patvirtina pagal 5 straipsnį.

37 straipsnis

Viešųjų pirkimų taisyklės

1. Jei įgyvendinant techninės paramos biudžeto panaudojimo metinį planą būtini viešieji pirkimai, sutartis turi būti sudaryta laikantis šių taisyklių:
  - a) kai tai yra valstybėje narėje įsisteigęs subjektas, taikomi įstatymai ir kiti teisės aktai, priimti laikantis Sąjungos teisės aktų, taikomų viešiesiems pirkimams, arba Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 antros dalies IV antraštinėje dalyje ir Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1268/2012 antros dalies II antraštinėje dalyje nustatytų viešųjų pirkimų taisyklių;
  - b) visais kitais atvejais susijusių viešųjų pirkimų taisyklių aprašas pateikiamas 8 ir 9 straipsniuose nurodytuose finansavimo susitarimuose arba 81 ir 82 straipsniuose nurodytuose susitarimuose.
2. Visais atvejais taikomos Reglamento (ES) Nr. 236/2014 8 ir 9 straipsniuose nustatytos taisyklės dėl pilietybės ir kilmės.
3. Bendro techninio sekretoriato skyrių vykdomi viešieji pirkimai gali būti susiję tik su įprastomis einamosiomis išlaidomis ir komunikacijos bei matomumo veiklos išlaidomis.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

PROJEKTAI

1 SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

38 straipsnis

Paramos pobūdis

1. Projektas – įvairūs veiksmai, nustatomi ir valdomi pagal tikslus, išdirbį, rezultatus ir poveikį, kurių siekiama per nustatytą laikotarpį ir laikantis nustatyto biudžeto. Tikslai, išdirbis, rezultatai ir poveikis padeda siekti programoje nustatytų prioritetų.
2. Programos finansinė parama projektams teikiama dotacijų pavidalu ir išimties tvarka skiriant įnašus finansinėms priemonėms. Dotacijomis finansuojamiems projektams taikomos 2–4 skyrių nuostatos.
3. Dotacijos skiriamos projektams, atrinktiems paskelbus kvietimus teikti pasiūlymus pagal programoje nustatytas taisykles, išskyrus 41 straipsnyje tinkamai pagrįstus išimtinus atvejus.
4. Sąjungos įnašo, skirto dideliems infrastruktūros projektams, ir 42 straipsnyje nurodytų įnašų finansinėms priemonėms dalis negali viršyti 30 %

39 straipsnis

Finansavimo sąlygos

1. Projektams gali būti suteikta finansinė parama pagal programą, jeigu jie atitinka visas toliau nurodytas sąlygas:
  - a) jie daro akivaizdų teigiamą poveikį tarpvalstybiniam bendradarbiavimui ir duoda akivaizdžios naudos, kaip nurodyta programavimo dokumente, taip pat duoda papildomos naudos Sąjungos strategijoms ir programoms;
  - b) jie įgyvendinami programos įgyvendinimo teritorijoje;
  - c) jie priskiriami vienai iš toliau nurodytų kategorijų:
    - i) integruoti projektai, kai kiekvienas paramos gavėjas vykdo dalį projekto veiklos savo teritorijoje;
    - ii) simetriški projektai, kai panaši veikla lygiagrečiai vykdoma dalyvaujančiose šalyse;
    - iii) vienoje šalyje vykdomi projektai, kai projektai įgyvendinami daugiausia arba tik vienoje iš dalyvaujančių šalių, bet kurie naudingi visoms arba kai kurioms dalyvaujančioms šalims ir kurių tarpvalstybinį poveikį ir naudą galima nustatyti.

2. 1 dalyje nurodytus kriterijus atitinkantys projektai gali būti iš dalies įgyvendinami už programos įgyvendinimo teritorijos ribų, jei tenkinamos visos šios sąlygos:
- projektai būtini siekiant programos tikslų ir jie naudingi programos įgyvendinimo teritorijoje;
  - visa pagal programą skirta suma veikai už programos įgyvendinimo teritorijos ribų neviršija 20 % Sąjungos įnašo programos lygmeniu;
  - valdymo institucijos ir audito institucijos su projekto valdymu, kontrole ir auditu susijusias prievoles vykdo programos institucijos arba jos vykdomos įgyvendinant susitarimus su valdžios institucijomis tose šalyse, kuriose ši veikla vykdoma.
3. Bet kokiam projektui, į kurį įtrauktas infrastruktūros komponentas, skirtas Sąjungos įnašas gražinamas, jei per penkerius metus po projekto užbaigimo arba per laikotarpį, nustatytą valstybės pagalbos taisyklėse, jei jos taikomos, iš esmės pasikeičia projekto pobūdis, tikslai arba įgyvendinimo sąlygos, dėl kurių kiltų pavojus pirminiams jo tikslams. Nepagrįstai pagal projektą sumokėtas sumas valdymo institucija susigrąžina proporcingai atsižvelgdama į laikotarpį, kuriuo reikalavimai nebuvo įvykdyti.
4. Valdymo institucija siekia, kad Sąjungos lėšomis finansuojama projektų veikla nebūtų dubliuojama. Siekdama šio tikslo valdymo institucija gali rengti bet kokias tinkamas konsultacijas, o subjektai, su kuriais konsultuojamasi, įskaitant Komisiją, turi suteikti būtiną paramą.
5. Valdymo institucija kiekvieno atrinkto projekto pagrindiniam paramos gavėjui pateikia dokumentą, kuriame nurodomos paramos projektui sąlygos, įskaitant konkrečius su prekėmis arba paslaugomis, kurias reikia tiekti arba teikti pagal šį projektą, susijusius reikalavimus, finansinį planą ir vykdymo tvarkaraštį.

40 straipsnis

Kvietimai teikti pasiūlymus

Valdymo institucija, kiekvieną kartą skelbdama kvietimą teikti pasiūlymus, pareiškėjams pateikia dokumentą, kuriame išdėstomos dalyvavimo konkurse, projektų atrankos ir įgyvendinimo sąlygos. Šiame dokumente taip pat nurodomi konkretūs reikalavimai dėl projekto rezultatų, finansinio plano ir įgyvendinimo termino.

41 straipsnis

Tiesioginis sutarčių sudarymas

1. Projektų sutartys neskelbiant kvietimo teikti pasiūlymus gali būti sudaromos tik šiais atvejais ir jeigu tai tinkamai pagrįsta sprendime sudaryti sutartį:
- įstaiga, su kuria sudaroma projekto sutartis, turi *de jure* arba *de facto* monopolį;
  - projektas susijęs su specifinio pobūdžio veiksmis, kuriuos remdamasi technine kompetencija, aukšto lygio specializacija ar administracine galia, turi vykdyti tam tikro tipo įstaiga.
2. Į programą įtraukiamas galutinis didelių infrastruktūros projektų, kuriuos siūloma atrinkti neskelbiant kvietimo teikti pasiūlymus, sąrašas. Po programos priėmimo, tačiau ne vėliau kaip 2017 m. gruodžio 31 d., valdymo institucija Komisijai pateikia išsamias projekto paraiškas, įskaitant 43 straipsnyje nurodytą informaciją, taip pat motyvus, kodėl sutartis sudaryta tiesiogiai.
3. Į programą įtraukiamas orientacinis sąrašas projektų, išskyrus didelius infrastruktūros projektus, kuriuos siūloma atrinkti neskelbiant kvietimo teikti pasiūlymus. Bet kuriuo metu po programos priėmimo bendras stebėsenos komitetas gali nuspręsti atrinkti papildomų projektų neskelbdamas kvietimo teikti pasiūlymus. Abiem atvejais būtinas išankstinis Komisijos pritarimas. Valdymo institucija pateikia Komisijai 43 straipsnyje nurodytą informaciją, taip pat motyvus, kodėl sutartis sudaryta tiesiogiai.
4. Projektus, kuriuos siūloma atrinkti neskelbiant kvietimo teikti paraiškas, Komisija patvirtina vykdydama dviejų etapų procedūrą, kurią sudaro projekto santraukos, o vėliau – išsamios projekto paraiškos pateikimas. Kiekvienu etapu Komisija apie savo sprendimą valdymo institucijai praneša per du mėnesius nuo dokumento pateikimo dienos. Prireikus šis terminas gali būti pratęstas. Jeigu Komisija atmeta siūlomą projektą, ji praneša valdymo institucijai tokio sprendimo motyvus.

42 straipsnis

Įnašai finansinėms priemonėms

1. Pagal programą gali būti skiriamas įnašas finansinei priemonei, jeigu ji atitinka programos prioritetus.
2. Į programą įtraukiamas galutinis įnašų finansinėms priemonėms sąrašas. Po programos priėmimo, tačiau ne vėliau kaip 2017 m. gruodžio 31 d., valdymo institucija Komisijai pateikia 43 straipsnyje nurodytą informaciją.
3. Komisija išnagrinėja siūlomą įnašą siekdama nustatyti jo papildomą naudą ir suderinamumą su programa.
4. Patvirtinimo procedūra vykdoma laikantis tokioms finansinėms priemonėms taikytinų taisyklių. Jeigu Komisija atmeta siūlomą įnašą, ji praneša valdymo institucijai tokio sprendimo motyvus.
5. Tokioms finansinėms priemonėms skiriamams įnašams taikomos šioms finansinėms priemonėms taikytinos taisyklės.

43 straipsnis

Projektų turinys

1. Projekto paraiškos dokumentuose turi būti pateikta toliau nurodyta informacija:
  - a) problemų ir poreikių, kuriais pagrįstas projektas, analizė, atsižvelgiant į programos strategiją ir tikėtiną jos indėlį įgyvendinant atitinkamą prioritetą;
  - b) projekto tarpvalstybinio poveikio vertinimas;
  - c) loginis pagrindas;
  - d) tikėtinų projekto rezultatų tvarumo užbaigus projektą vertinimas;
  - e) objektyviai patikrinami rodikliai;
  - f) informacija apie projekto geografinę aprėptį ir tikslines grupes;
  - g) tikėtinas projekto įgyvendinimo laikotarpis ir išsamus darbo planas;
  - h) prireikus – projekto poveikio 4 straipsnio 3 dalies d punkte nurodytiems kompleksiniams klausimams analizė;
  - i) projekto įgyvendinimo reikalavimai, įskaitant:
    - i) nustatytus paramos gavėjus ir paskirtą pagrindinį paramos gavėją, kuris garantuoja savo kompetenciją atitinkamoje srityje, taip pat administracinio bei finansų valdymo gebėjimus;
    - ii) projekto valdymo ir įgyvendinimo struktūros aprašą;
    - iii) paramos gavėjų tarpusavio išsipareigojimus pagal 46 straipsnį;
    - iv) stebėsenos ir vertinimo tvarką;
    - v) informavimo ir komunikacijos planus, ypač priemones, kuriose nurodoma, kad projektui teikiama Sąjungos parama;
  - j) išsamus projekto finansinis planas ir biudžetas.
2. Projekto, pagal kurį numatytas bent 1 mln. EUR vertės infrastruktūros komponentas, paraiškoje pateikiama ši papildoma informacija:
  - a) išsamus investicijų į infrastruktūrą aprašas ir jų vykdymo vieta;
  - b) išsamus projekto gebėjimų stiprinimo komponento aprašas, išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus;

- c) išsami atlikta galimybių arba lygiavertė studija, įskaitant alternatyvų analizę, rezultatus ir nepriklausomą kokybės peržiūrą;
  - d) poveikio aplinkai vertinimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/92/ES ⁽¹⁾, o dalyvaujančių šalių atveju – poveikio vertinimas pagal 1991 m. vasario 25 d. JT EEK Espoo konvenciją dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste, jeigu jos yra šios konvencijos šalys;
  - e) paramos gavėjų žemės nuosavybės įrodymas arba galimybės naudotis žeme įrodymas;
  - f) statybos leidimas.
3. Išimtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais valdymo institucija gali sutikti, kad f punkte nurodyti dokumentai būtų pateikti vėliau.

44 straipsnis

Projektų sąrašo skelbimas

1. Siekdama užtikrinti pagal programą remiamų projektų skaidrumą, valdymo institucija duomenų skaičiuoklės formatu parengia finansuojamų projektų sąrašą, kad duomenis būtų galima rūšiuoti, atlikti jų paiešką, juos gauti, palyginti ir lengvai skelbti internete. Projektų sąrašas skelbiamas programos interneto svetainėje ir atnaujinamas bent kas šešis mėnesius. Siekiant paskatinti privatųjį sektorių, pilietinę visuomenę ar nacionalinius viešojo administravimo subjektus projektų sąrašu naudotis ne vieną kartą, interneto svetainėje galima aiškiai nurodyti taikytinas licencijavimo taisykles, pagal kurias duomenys skelbiami.
2. Sąraše turi būti pateikta ši informacija:
  - paramos gavėjo pavadinimas (tik juridiniai subjektai, fiziniai asmenys nenurodomi);
  - projekto pavadinimas;
  - projekto santrauka;
  - projekto įgyvendinimo laikotarpis;
  - visos tinkamos finansuoti išlaidos;
  - Sąjungos bendro finansavimo dydis;
  - vietovės, kurioje vykdomas projektas, pašto kodas arba kitas atitinkamas vietos nustatymo rodiklis;
  - geografinė aprėptis;
  - projektų sąrašo paskutinio atnaujinimo data.
3. Projektų sąrašas Komisijai pateikiamas ne vėliau kaip metų, kurie eina po finansinių metų, kuriais projektai buvo atrinkti, birželio 30 d. Ši informacija skelbiama Sąjungos institucijų interneto svetainėje.

2 SKYRIUS

Paramos gavėjai

45 straipsnis

Dalyvavimas projektuose

1. Projektus įgyvendina bent vienos dalyvaujančios valstybės narės ir bent vienos Reglamento (ES) Nr. 232/2014 I priede išvardytos dalyvaujančios šalies partnerės arba Rusijos Federacijos paramos gavėjai.

⁽¹⁾ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012 I 28, p. 1).

2. Paramos gavėjas – fizinis asmuo ar juridinis subjektas, kuriam skirta dotacijų projektui įgyvendinti. Paramos gavėjai gali būti fiziniai asmenys, jei to reikia atsižvelgiant į veiklos pobūdį arba ypatumus, arba pareiškėjo siekiamą tikslą. Dėl fizinių asmenų dalyvavimo sprendimas priimamas programos lygmeniu.

3. 1 dalyje nurodyti paramos gavėjai turi tenkinti visas toliau nurodytas sąlygas:

a) būti vienos iš dalyvaujančių šalių piliečiai arba juridiniai subjektai, kurie yra faktiškai įsisteigę programos įgyvendinimo teritorijoje, arba tarptautinės organizacijos, vykdančios veiklą programos įgyvendinimo teritorijoje. Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė gali būti paramos gavėja, neatsižvelgiant į jos įsisteigimo vietą, jei jos geografinė aprėptis yra programos įgyvendinimo teritorijoje;

b) laikytis tinkamumo kriterijų, nustatytų kiekvienai atrankos procedūrai;

c) jiems netaikomas draudimas dalyvauti, kaip nustatyta Reglamento (ES) Nr. 966/2012 106 straipsnio 1 dalyje ir 107 straipsnyje.

4. Be 1 dalyje nurodytų paramos gavėjų, 3 dalies a punkte nurodyto kriterijaus neatitinkantys paramos gavėjai gali dalyvauti įgyvendinant projektus, jei tenkinamos visos šios sąlygos:

a) jie gali dalyvauti pagal Reglamento (ES) Nr. 236/2014 8 ir 9 straipsnius;

b) jų dalyvavimas būtinas dėl projekto pobūdžio ir tikslų, taip pat siekiant jį veiksmingai įgyvendinti;

c) 3 dalies a punkto nurodyto kriterijaus neatitinkantiems paramos gavėjams pagal programą skirta visa suma neviršija 39 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytos ribos.

46 straipsnis

Paramos gavėjų prievolės

1. Paskiriamas kiekvieno projekto pagrindinis paramos gavėjas, atstovaujantis partnerystei.

2. Visi paramos gavėjai aktyviai bendradarbiauja rengdami ir įgyvendindami projektus. Be to, jie bendradarbiauja skirdami darbuotojus ir (arba) finansuodami projektus. Kiekvienas paramos gavėjas yra teisiškai ir finansiškai atsakingas už vykdomą veiklą ir gaunamų Sąjungos lėšų dalį. Konkrečios paramos gavėjų prievolės ir finansiinė atsakomybė nustatomos 3 dalies c punkte nurodytame susitarime.

3. Pagrindinis paramos gavėjas:

a) iš valdymo institucijos gauna finansinį įnašą projekto veiklai vykdyti;

b) užtikrina, kad paramos gavėjai kuo greičiau ir visiškai laikydamiesi c punkte nurodytų susitarimų gautų visą dotacijos sumą. Neatimamos ir neišskaičiuojamos jokios sumos, neimamas joks specialus mokestis, dėl kurio sumažėtų šios paramos gavėjams skirtos sumos;

c) nustato partnerystės su kitais paramos gavėjais sąlygas susitarime, į kurį įtraukiamos nuostatos, kuriomis, *inter alia*, užtikrinamas patikimas projektui skirtų lėšų valdymas, įskaitant nepagrįstai sumokėtų sumų susigrąžinimo tvarką;

d) prisiima atsakomybę už viso projekto įgyvendinimo užtikrinimą;

e) užtikrina, kad paramos gavėjų pateiktos išlaidos būtų patirtos įgyvendinant projektą ir atitiktų sutartyje nustatytą veiklą, dėl kurios susitarė visi paramos gavėjai;

f) tikrina, ar paramos gavėjų pateiktos išlaidos buvo patikrintos pagal 32 straipsnio 1 dalį.

3 SKYRIUS

Išlaidų tinkamumas finansuoti

47 straipsnis

Dotacijų formos

1. Galimos dotacijų formos:
  - a) faktiškai patirtų tinkamų finansuoti išlaidų, nurodytų 48 straipsnyje, nustatytos dalies atlyginimas;
  - b) finansavimas nustatyto dydžio suma, apskaičiuojama kaip procentinė vienos ar kelių nustatytų išlaidų kategorijų dalis;
  - c) vienkartinės išmokos;
  - d) kompensavimas remiantis vieneto įkainiais;
  - e) a–d punktuose nurodytų metodų derinys, kai kiekvienas metodas taikomas skirtingų kategorijų išlaidoms.
2. 1 dalies a punkte nurodytos formos dotacijos apskaičiuojamos remiantis paramos gavėjo faktiškai patirtomis tinkamomis finansuoti išlaidomis pagal preliminarų biudžeto įvertį, pateiktą kartu su pasiūlymu ir įtrauktą į sutartį. 1 dalies b punkte nurodytas finansavimas nustatyto dydžio suma naudojamas padengti specialių kategorijų tinkamas finansuoti išlaidas, kurios yra iš anksto aiškiai nustatytos taikant procentinį dydį. 1 dalies c punkte nurodytos vienkartinės išmokos paprastai naudojamos padengti visas ar tam tikras specialių kategorijų tinkamas finansuoti išlaidas, kurios yra iš anksto aiškiai nustatytos. 1 dalies d punkte nurodyti vieneto įkainiai naudojami padengti visas ar tam tikras specialių kategorijų tinkamas finansuoti išlaidas, kurios yra iš anksto aiškiai nustatytos nurodant sumą už vienetą.
3. Projektui skirtomis dotacijomis nesiekama gauti pelno arba jos neturi tokio poveikio. Taikomos Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 125 straipsnio 4 dalyje nustatytos išimties.

48 straipsnis

Išlaidų tinkamumas finansuoti

1. Dotacijos neviršija bendros viršutinės ribos, išreikštos procentine dalimi ir absoliučiąja verte, kuri nustatoma pagal tinkamų finansuoti išlaidų įvertį. Dotacijos neviršija tinkamų finansuoti išlaidų sumos.
2. Tinkamos finansuoti išlaidos – paramos gavėjo faktiškai patirtos išlaidos, tenkinančios visus šiuos kriterijus:
  - a) patirtos projekto įgyvendinimo laikotarpiu. Visų pirma:
    - i) su paslaugomis ir atliktais darbais susijusios išlaidos yra susijusios su įgyvendinimo laikotarpiu vykdoma veikla. Su prekėmis susijusios išlaidos yra susijusios su įgyvendinimo laikotarpiu pristatomomis ir naudojamomis prekėmis. Jeigu įgyvendinimo laikotarpiu pasirašoma sutartis, daromas užsakymas arba prisiimamas bet koks įsipareigojimas dėl išlaidų, susijusių su paslaugų teikimu, darbų atlikimu arba prekių tiekimu pasibaigus įgyvendinimo laikotarpiui, tokios išlaidos šio reikalavimo neatitinka. Grynujų pinigų pervedimai tarp pagrindinio paramos gavėjo ir kitų paramos gavėjų negali būti laikomi patirtomis išlaidomis;
    - ii) patirtos išlaidos turėtų būti padengtos prieš pateikiant galutines ataskaitas. Išlaidos gali būti padengtos vėliau, jei jos įtraukiamos į galutinę ataskaitą, kurioje taip pat nurodoma numatyta mokėjimo atlikimo data;
    - iii) išimtis taikoma su galutinėmis ataskaitomis, įskaitant išlaidų patikrinimą, auditą ir galutinį projekto vertinimą, susijusioms išlaidoms, kurios gali būti patirtos pasibaigus projekto įgyvendinimo laikotarpiui;
    - iv) 52 ir tolesniuose straipsniuose nurodytos sutarčių sudarymo procedūros ir sutarčių su paramos gavėju (-ais) sudarymo procedūros gali būti pradėtos iki projekto įgyvendinimo laikotarpio pradžios, jeigu laikomasi 52 ir tolesnių straipsnių nuostatų;

- b) įtrauktos į bendro projekto biudžeto įvertį;
- c) būtinos projekto įgyvendinimui;
- d) jas galima atpažinti ir patikrinti, visų pirma jos įtrauktos į paramos gavėjo apskaitą ir nustatytos pagal paramos gavėjui taikomus apskaitos standartus ir laikantis jam įprastos išlaidų apskaitos tvarkos;
- e) atitinka taikomų mokesčių ir socialinių teisės aktų nuostatas;
- f) yra pagrįstos, pateisinamos ir atitinka patikimo finansų valdymo reikalavimus, visų pirma dėl taupumo ir veiksmingumo;
- g) patvirtinamos sąskaitomis faktūromis ar lygiaverčiais įrodomąją vertę turinčiais dokumentais.

3. Atgaline data dotaciją galima skirti šiais atvejais:

- a) pareiškėjas gali įrodyti, kad projektą būtina pradėti prieš sutarties pasirašymą. Tačiau tinkamos finansuoti išlaidos negali būti patirtos prieš pateikiant dotacijos paraišką arba
- b) išlaidoms, susijusioms su projektų, įskaitant projektus, į kuriuos įtrauktas infrastruktūros komponentas, tyrimais ir dokumentų rengimu, padengti.

Atgaline data dotacijų jau užbaigtiems projektams skirti negalima.

4. Kad būtų užmezgama tvirta partnerystė, išlaidos, patirtos iki dotacijos paraiškos pateikimo pagal projektus, kuriems buvo suteikta dotacija, laikomos tinkamomis finansuoti, jeigu tenkinamos šios sąlygos:

- a) išlaidos patirtos po kvietimo teikti pasiūlymus paskelbimo;
- b) išlaidos susijusios tik su paramos gavėjų įdarbintų darbuotojų kelionės ir pragyvenimo išlaidomis, jeigu tenkinamos 5 dalies b punkto sąlygos;
- c) išlaidos neviršija programos lygmeniu nustatytos didžiausios sumos.

5. Atsižvelgiant į 1 ir 2 dalis, tinkamomis finansuoti laikomos šios paramos gavėjo tiesioginės išlaidos:

- a) projektui priskirto personalo išlaidos, jei laikomasi visų šių sąlygų:
  - išlaidos susijusios su veikla, kurios paramos gavėjas nevykdytų, jei projektas nebūtų įgyvendinamas;
  - išlaidos neturi viršyti paprastai paramos gavėjo padengiamų išlaidų, išskyrus atvejus, kai įrodoma, kad jos būtinos projekto įgyvendinimui;
  - išlaidos susijusios su faktiniu bruto darbo užmokesčiu, įskaitant socialinio draudimo mokesčius bei kitas su darbo užmokesčiu susijusias išlaidas;
- b) personalo ir kitų įgyvendinant projektą dalyvaujančių asmenų kelionės ir pragyvenimo išlaidos, jei jos neviršija nei paramos gavėjo pagal jam taikomas taisykles ir teisės aktus paprastai dengiamų išlaidų, nei Komisijos misijos metu paskelbtų normų, jei tokios išlaidos kompensuojamos remiantis vienkartinėmis išmokomis, vieneto įkainiais arba finansavimu nustatyto dydžio suma;
- c) projektui skirtos (naujos arba naudotos) įrangos įsigijimo arba nuomos ir prekių įsigijimo išlaidos, jei jos atitinka rinkos kainas;
- d) išlaidos vartojimo reikmenims, kurie įsigijami konkrečiam projektui;

- e) išlaidos, atsirandančios vykdant sutartis, kurias paramos gavėjai sudarė projekto tikslams įgyvendinti;
  - f) išlaidos, patiriamos tiesiogiai dėl šiame reglamente ir projekte nustatytų reikalavimų (pavyzdžiui, informavimo ir matomumo didinimo priemonės, vertinimai, išorės auditai, vertimai ir t. t.), įskaitant finansinių paslaugų išlaidas (pvz., išlaidos banko pervedimams ir finansinėms garantijoms).
6. Pagal 4 straipsnį programoje gali būti nustatytos papildomos tinkamumo finansuoti taisyklės visai programai.

49 straipsnis

Netinkamos finansuoti išlaidos

1. Tinkamomis finansuoti nelaikomos šios su projekto įgyvendinimu susijusios išlaidos:
  - a) skola ir skolos aptarnavimo mokesčiai (palūkanos);
  - b) atidėjiniai nuostoliams arba įsipareigojimams;
  - c) paramos gavėjo deklaruotos išlaidos, kurios jau buvo padengtos Sąjungos biudžeto lėšomis;
  - d) žemės ar pastatų įsigijimas už sumą, kuri viršija 10 % visų atitinkamo projekto tinkamų finansuoti išlaidų;
  - e) valiutos keitimo nuostoliai;
  - f) muitai, mokesčiai ir rinkliavos, įskaitant PVM, išskyrus tuos atvejus, kai pagal atitinkamus nacionalinius mokesčių teisės aktus jų negalima susigrąžinti, nebent numatyta kitaip atitinkamose nuostatose, dėl kurių susitarta su tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalimis partnerėmis;
  - g) kreditai trečiosioms šalims;
  - h) baudos, finansinės nuobaudos ir teisinės išlaidos;
  - i) nepiniginiai įnašai, kaip apibrėžta 14 straipsnio 1 dalyje.
2. Pagal 4 straipsnį programoje gali būti nustatyta, kad kitų kategorijų išlaidos laikomos netinkamomis finansuoti.

50 straipsnis

Vienkartinės išmokos, vieneto įkainiai ir finansavimas nustatyto dydžio suma

1. Finansavimo remiantis vienkartinėmis išmokomis, vieneto įkainiais ir nustatyto dydžio sumomis bendra suma negali viršyti 60 000 EUR vienam paramos gavėjui vienam projektui arba 100 000 EUR, jeigu programoje pagal 4 straipsnį nustatyta kitaip.
2. Vienkartinų išmokų, vieneto įkainių ir finansavimo nustatyto dydžio suma naudojimas turi būti pagrįstas:
  - a) tokių finansavimo metodų tinkamumo atsižvelgiant į projektų pobūdį, taip pat į pažeidimų ir sukčiavimo riziką bei į kontrolės išlaidas, motyvais;
  - b) išlaidų ar išlaidų kategorijų, kurios finansuojamos vienkartinėmis išmokomis, vieneto įkainiais arba nustatyto dydžio suma ir kurios neapima 49 straipsnyje nurodytų netinkamų finansuoti išlaidų, nustatymu;

- c) metodų, taikomų nustatant vienkartinę išmoką, vienetą įkainius ar finansavimą nustatyto dydžio suma, ir sąlygų, kuriomis pagrįstai užtikrinama, kad būtų laikomasi pelno nesiekimo ir bendro finansavimo principų bei išvengta dvigubo išlaidų finansavimo, aprašu. Tie metodai grindžiami:
- i) statistiniais duomenimis ar panašiomis objektyviomis priemonėmis arba
  - ii) principu, kai kiekvieno paramos gavėjo atvejis nagrinėjamas atskirai, remiantis patvirtintais duomenimis arba istoriniais paramos gavėjo duomenimis, kuriuos galima patikrinti, arba pagal jo įprastinę išlaidų apskaitos praktiką.
3. Kai sumas įvertina ir patvirtina valdymo institucija, jos neginčijamos atlikus *ex post* kontrolę.

51 straipsnis

Netiesioginės išlaidos

1. Netiesioginės išlaidos negali viršyti 7 % tinkamų finansuoti tiesioginių išlaidų, apskaičiuotų kaip nustatyto dydžio suma, išskyrus su infrastruktūros teikimu susijusias išlaidas, jei suma apskaičiuojama taikant sąžiningą, teisingą ir patikrinamą skaičiavimo metodą.
2. Netiesioginėmis projekto išlaidomis laikomos tos tinkamos finansuoti išlaidos, kurių negalima identifikuoti kaip konkrečių tiesiogiai su projekto įgyvendinimu susijusių išlaidų ir kurių negalima tiesiogiai priskirti prie projekto įgyvendinimo pagal tinkamumo finansuoti sąlygas, nustatytas 48 straipsnyje. Netiesioginėms išlaidoms negali būti priskirtos 49 straipsnyje nurodytos netinkamos finansuoti išlaidos arba pagal kitą projekto biudžeto išlaidų kategoriją arba eilutę jau deklaruotos išlaidos.

4 SKYRIUS

1 skirsnis

Viešieji pirkimai

52 straipsnis

Taikytinos taisyklės

1. Jeigu įgyvendinant projektą paramos gavėjas turi tiekti prekes, atlikti darbus ar teikti paslaugas, taikomos šios taisyklės:
  - a) jeigu paramos gavėjas yra perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas, kaip apibrėžta Sąjungos teisės aktuose, taikomuose viešųjų pirkimų procedūroms, jis gali taikyti pagal Sąjungos teisės aktus priimtus nacionalinius įstatymus, kitus teisės aktus arba 2 dalyje nustatytas taisykles;
  - b) jei paramos gavėjas yra tarptautinė organizacija, jis gali taikyti savo viešųjų pirkimų taisykles, jeigu jomis suteikiamos tarptautiniu mastu pripažintiems standartams lygiavertės garantijos;
  - c) jei paramos gavėjas yra tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šalies partnerės, kurios bendro finansavimo lėšos perkeltos valdymo institucijai, valstybinė institucija, jis gali taikyti nacionalinius įstatymus ir kitus teisės aktus, jei tai leidžiama pagal finansavimo susitarimą ir jei laikomasi 2 dalies a punkte nustatytų bendrųjų principų.
2. Visais kitais atvejais turi būti laikomasi šių reikalavimų:
  - a) sutartis sudaroma su konkurso dalyviu, siūlančiu ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą, arba, jeigu tinkama, su konkurso dalyviu, siūlančiu mažiausią kainą, drauge išvengiant bet kokio interesų konflikto;
  - b) sudarant sutartis, kurių vertė yra didesnė nei 60 000 EUR, taip pat taikomos šios taisyklės:
    - i) sukuriama vertinimo komisija, kuris, remdamasis paramos gavėjo konkurso dokumentuose iš anksto paskelbtais atmetimo, atrankos ir sutarties sudarymo kriterijais, vertina paraiškas ir (arba) pasiūlymus. Ši komisija turi sudaryti nelyginis narių, turinčių būtinų pagrindai nuomonei dėl pasiūlymų ir (arba) paraiškų parengti techninių ir administracinių gebėjimų, skaičius;
    - ii) užtikrinamas pakankamas skaidrumas, sąžininga konkurencija ir tinkamos *ex ante* viešinimo priemonės;

- iii) užtikrinamos vienodos sąlygos, proporcingumas ir nediskriminavimas;
  - iv) konkurso dokumentai rengiami vadovaujantis geriausia tarptautine praktika;
  - v) nustatomi pakankamai ilgi paraiškų ar pasiūlymų pateikimo terminai, kad suinteresuotosios šalys turėtų pakankamai laiko savo pasiūlymams parengti;
  - vi) viešųjų pirkimų konkurse draudžiama dalyvauti kandidatams arba konkurso dalyviams, jei jie yra patekę į vieną iš padėčių, apibūdintų Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 106 straipsnio 1 dalyje. Kandidatai arba konkurso dalyviai privalo patvirtinti, kad jie nėra patekę nei į vieną iš šių padėčių. Be to, sutartys nesudaromos su kandidatais arba konkurso dalyviais, kurie vykstant viešųjų pirkimo konkursui patenka į vieną iš padėčių, nurodytų Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 107 straipsnyje;
  - vii) laikomasi 53–56 straipsniuose nustatytų viešųjų pirkimų procedūrų.
3. Visais atvejais taikomos Reglamento (ES) Nr. 236/2014 8 ir 9 straipsniuose nustatytos taisyklės dėl pilietybės ir kilmės.

53 straipsnis

Viešojo paslaugų pirkimo sutarčių procedūros

1. Viešojo paslaugų pirkimo sutartys, kurių vertė yra 300 000 EUR ar daugiau, sudaromos skelbiant ir rengiant tarptautinį ribotą viešųjų pirkimų konkursą. Apie viešųjų pirkimų konkursą paskelbiama visose tinkamose žiniasklaidos priemonėse platesnėje nei tik programos įgyvendinimo teritorijoje. Skelbime nurodomas kandidatų, kurių bus prašoma teikti pasiūlymus ir užtikrinti sąžiningą konkurenciją, skaičius (nuo keturių iki aštuonių).
2. Viešojo paslaugų pirkimo sutartys, kurių vertė yra nuo 60 000 EUR iki 300 000 EUR, sudaromos rengiant derybų procedūrą, apie kurią neskelbiama. Paramos gavėjas konsultuojasi bent su trimis pasirinktais paslaugų teikėjais ir su vienu ar keliais iš jų derasi dėl sutarties sąlygų.

54 straipsnis

Viešojo prekių pirkimo sutarčių procedūros

1. Viešojo prekių pirkimo sutartys, kurių vertė yra 300 000 EUR ar daugiau, sudaromos rengiant tarptautinį atvirą viešųjų pirkimų konkursą, apie kurį paskelbiama visose tinkamose žiniasklaidos priemonėse platesnėje nei tik programos įgyvendinimo teritorijoje.
2. Viešojo prekių pirkimo sutartys, kurių vertė yra nuo 100 000 EUR iki 300 000 EUR, sudaromos rengiant atvirą konkursą, apie kurį paskelbiama programos įgyvendinimo teritorijoje. Bet kuriam reikalavimus atitinkančiam konkurso dalyviui turi būti užtikrinamos tokios pačios galimybės kaip ir vietos bendrovėms.
3. Viešojo prekių pirkimo sutartys, kurių vertė yra nuo 60 000 EUR iki 100 000 EUR, sudaromos rengiant derybų procedūrą, apie kurią neskelbiama. Paramos gavėjas konsultuojasi bent su trimis pasirinktais prekių tiekėjais ir su vienu ar daugiau iš jų derasi dėl sutarties sąlygų.

55 straipsnis

Viešojo darbų pirkimo sutarčių procedūros

1. Viešojo darbų pirkimo sutartys, kurių vertė yra 5 000 000 EUR ar daugiau, sudaromos rengiant tarptautinį atvirą viešųjų pirkimų konkursą arba, atsižvelgiant į konkrečius tam tikrų darbų ypatumus, – ribotą viešųjų pirkimų konkursą, apie kurį paskelbiama visose tinkamose žiniasklaidos priemonėse platesnėje nei tik programos įgyvendinimo teritorijoje.
2. Viešojo darbų pirkimo sutartys, kurių vertė yra nuo 300 000 EUR iki 5 000 000 EUR, sudaromos rengiant atvirą konkursą, apie kurį paskelbiama programos įgyvendinimo teritorijoje. Bet kuriam reikalavimus atitinkančiam konkurso dalyviui turi būti užtikrinamos tokios pačios galimybės kaip ir vietos bendrovėms.

3. Viešojo darbų pirkimo sutartys, kurių vertė yra nuo 60 000 EUR iki 300 000 EUR, sudaromos rengiant derybų procedūrą, apie kurią neskelbiama. Paramos gavėjas konsultuojasi bent su trimis pasirinktais rangovais ir su vienu ar daugiau iš jų derasi dėl sutarties sąlygų.

56 straipsnis

Derybų procedūros naudojimas

Paramos gavėjas derybų procedūrą su vienintelio pasiūlymo teikėju gali naudoti atvejais, nurodytais Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1268/2012 266, 268 ir 270 straipsniuose.

2 skirsnis

Finansinė parama trečiosioms šalims

57 straipsnis

Finansinė parama trečiosioms šalims

1. Jei pagal projektą būtina teikti finansinę paramą trečiosioms šalims, ji gali būti suteikta su sąlyga, kad:
  - a) kiekviena trečioji šalis suteikia tinkamas garantijas dėl sumų susigrąžinimo;
  - b) laikomasi proporcingumo, skaidrumo, tinkamo finansų valdymo, vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principų;
  - c) užkertamas kelias interesų konfliktams;
  - d) finansinė parama negali būti kaupiamoji arba skiriama atgaline data, ji iš esmės turi būti bendrai finansuojama ir ja negali būti siekiama trečiosios šalies pelno arba ji negali turėti tokio poveikio;
  - e) sutartyje nustatomos griežtos finansinės paramos teikimo sąlygos, kad paramos gavėjas negalėtų veikti savo nuožiūra. Visų pirma sutartyje nurodomos asmenų, turinčių teisę gauti paramą, kategorijos, paramos skyrimo kriterijai (įskaitant tikslios sumos nustatymo kriterijus) ir nekintamas veiklos, kuriai gali būti skirta tokia finansinė parama, rūšių sąrašas;
  - f) didžiausia mokėtinos finansinės paramos suma neviršija 60 000 EUR kiekvienai trečiajai šaliai, išskyrus atvejus, kai finansinė parama yra pirminis projekto tikslas.
2. Taikomos Reglamento (ES) Nr. 236/2014 8 ir 9 straipsniuose nustatytos taisyklės dėl pilietybės ir kilmės. Kai papildomos dotacijos suma viršija 60 000 EUR, *mutatis mutandis* taikomos dalyvavimo taisyklės, nustatytos 52 straipsnio b punkto vi papunktyje.

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS

MOKĖJIMAI, FINANSINIŲ ATASKAITŲ PATEIKIMAS IR TVIRTINIMAS, FINANSINĖS PATAISOS IR LĖŠŲ SUSI-GRĄŽINIMAS

1 SKYRIUS

Mokėjimai

58 straipsnis

Metiniai įsipareigojimai

1. Pagal pasidalijamojo valdymo principą Komisija, pagal 5 straipsnį patvirtinusi programą, nustato pirminius įsipareigojimus.
2. Pagal netiesioginio valdymo principą Komisija pirminius įsipareigojimus nustato patvirtinusi programą ir įsigaliojus susitarimui, kuriuo biudžeto vykdymo užduotys pavestos tarptautinei organizacijai arba tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šaliai partnerei, kaip nurodyta 81 ir 82 straipsniuose.

3. Po to Komisija atitinkamus išsipareigojimus kiekvieniems finansiniams metams nustato ne vėliau kaip iki gegužės 1 d. Metinių išsipareigojimų suma nustatoma pagal finansinį planą, atsižvelgiant į programos įgyvendinimo pažangą ir turimas lėšas. Komisija informuoja valdymo instituciją, kada nustatytas metinis išsipareigojimas.

59 straipsnis

Bendros mokėjimų taisyklės

1. Mokėjimai valdymo institucijoms gali būti atliekami kaip išankstiniai mokėjimai arba galutinio likučio apmokėjimas.
2. Turi būti atidaryta specialiai programai skirta banko sąskaita eurais. Kai Komisija mokėjimus perveda į kitą nei programai skirtą banko sąskaitą, visos susijusios sumos ir susikaupusios palūkanos nedelsiant perdedamos į programai skirtą banko sąskaitą.
3. Iš šių sumų arba susikaupusių palūkanų neatimamos ar neišskaičiuojamos jokios sumos, neimamas joks papildomas specialus mokestis ar kitas lygiavertis mokestis.

60 straipsnis

Bendros išankstinio mokėjimo apskaičiavimo taisyklės

1. Kiekvienais finansiniais metais, kai tik valdymo institucijai pranešama apie metinį išsipareigojimą, ji gali prašyti tais finansiniais metais kaip išankstinį mokėjimą pervesti iki 80 % Sąjungos įnašo. Nuo antrųjų finansinių metų prie išankstinio mokėjimo prašymo pridedamas preliminarus biudžeto įvertis, kuriame nurodomi valdymo institucijos išsipareigojimai ir mokėjimai dvejus apskaitos metus po paskutinės audito nuomonės, nurodytos 68 straipsnyje. Peržiūrėjusi preliminarus biudžeto įvertį, įvertinusi realius programos finansavimo poreikius ir patikrinusi, kiek turima lėšų, ne vėliau kaip per 60 dienų nuo tos dienos, kurią užregistruotas mokėjimo prašymas, Komisija atlieka visą išankstinį mokėjimą arba jo dalį.
2. Per finansinius metus valdymo institucija gali paprašyti, kad kaip papildomas išankstinis mokėjimas būtų pervestos visos jau paskirtos lėšos arba jų dalis. Savo prašymą valdymo institucija pagrindžia pateikdama tarpinę finansinę ataskaitą, iš kurios matyti, kad faktiškai patirtos arba iki metų pabaigos numatytos patirti išlaidos viršija jau atlikto išankstinio mokėjimo sumą. Tokie paskesni pervedimai laikomi papildomu išankstiniu mokėjimu, su sąlyga, kad jie nėra pagrįsti audito nuomone, nurodyta 68 straipsnyje.
3. Kiekvienais programos įgyvendinimo finansiniais metais Komisija, atsižvelgdama į faktiškai patirtas tinkamas finansuoti išlaidas, pagrįstas 68 straipsnyje nurodyta audito nuomone, patvirtinus sąskaitų priimtinumą, kaip nustatyta 69 straipsnio 2 dalyje, užskaito ankstesnius išankstinius mokėjimus. Remdamasi šios užskaitos rezultatais Komisija prireikus gali atlikti būtinus finansinius koregavimus.

61 straipsnis

Mokėjimo termino pertraukimas

1. Įgaliotasis leidimus suteikiantis pareigūnas, kaip nustatyta pagal Reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 966/2012, gali nutraukti mokėjimo pagal mokėjimo prašymą terminą ne ilgesniu kaip šešių mėnesių laikotarpiu bet kuriomis iš šių aplinkybių:
  - a) iš nacionalinės arba Sąjungos audito įstaigos pateiktos informacijos akivaizdžiai matyti, kad esama didelių valdymo ir kontrolės sistemų veikimo trūkumų;
  - b) įgaliotasis leidimus suteikiantis pareigūnas turi atlikti papildomus patikrinimus, gavęs informacijos apie tai, kad išlaidos susijusios su pažeidimu, turinčiu sunkių finansinių pasekmių;
  - c) nepateikiamas kuris nors iš 77 straipsnyje nurodytų dokumentų;
  - d) nepateikiamas kuris nors iš 60 ir 64 straipsniuose nurodytų dokumentų.

Valdymo institucija gali sutikti pertraukimo laikotarpį pratęsti dar tris mėnesius.

2. Įgaliojasis leidimus suteikiantis pareigūnas pertraukimą taiko tik tai mokėjimo prašyme nurodytų išlaidų daliai, kurią paveikė 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodyti veiksniai, išskyrus atvejus, kai susijusios išlaidų dalies nustatyti neįmanoma. Įgaliojasis leidimus suteikiantis pareigūnas apie pertraukimo motyvus nedelsdamas informuoja valstybę narę, kurioje įsteigta valdymo institucija, bei valdymo instituciją ir prašo jų ištaisyti padėtį. Įgaliojasis leidimus suteikiantis pareigūnas nedelsdamas panaikina pertraukimą, kai įvykdomos reikiamos priemonės. Jei reikiamos priemonės neįvykdomos, pertraukimo laikotarpis gali būti pratęstas ilgiau nei šešis mėnesius.

62 straipsnis

Mokėjimų sustabdymas

1. Komisija gali sustabdyti visus mokėjimus arba jų dalį bet kuriomis šiomis aplinkybėmis:
  - a) programos valdymo ir kontrolės sistemoje esama didelių tinkamo veikimo trūkumų, dėl kurių Sąjungos įnašui kilo pavojus ir kuriems pašalinti nesiimta taisomųjų priemonių;
  - b) dalyvaujančios šalys padarė didelių savo prievolių pagal 31 straipsnį pažeidimų;
  - c) išlaidos susijusios su nepašalintu pažeidimu, turinčiu sunkių finansinių pasekmių;
  - d) esama didelių vertinimo ir stebėsenos sistemos kokybės ir patikimumo trūkumų;
  - e) stebėsenos, vertinimo ir audito išvados rodo, kad programos įgyvendinimas neatitinka 4 straipsnyje nurodytą tvarkaraščių ir pagal 77 straipsnį teikiamų ataskaitų.
2. Komisija gali nuspręsti sustabdyti visus išankstinius mokėjimus arba jų dalį, prieš tai suteikusi valdymo institucijai galimybę pateikti pastabas.
3. Komisija nutraukia visų mokėjimų ar jų dalies sustabdymą, jei valdymo institucija ėmėsi būtinų priemonių, kad vėl būtų galima atlikti mokėjimus.

63 straipsnis

Mokėjimai pagrindiniams paramos gavėjams

1. Pagrindiniams paramos gavėjams skirti mokėjimai gali būti atliekami kaip:
  - a) išankstinis mokėjimas;
  - b) tarpinis mokėjimas;
  - c) galutinio likučio apmokėjimas.
2. Valdymo institucija užtikrina, kad pagrindiniams paramos gavėjams mokėjimai būtų atliekami kuo greičiau remiantis pasirašyta sutartimi. Neatimamos ir neišskaičiuojamos jokios sumos, nebent remiantis pasirašyta sutartimi, neimamas joks papildomas specialus mokestis ar kitas lygiavertis mokestis, dėl kurio tokie mokėjimai sumažėtų.

64 straipsnis

Galutinio likučio apmokėjimas

1. Iki 2024 m. rugsėjo 30 d. valdymo institucija pateikia galutinio likučio apmokėjimo prašymą, prie kurio pridedami 77 straipsnio 5 dalyje nurodyti dokumentai.
2. Galutinis likutis apmokamas ne vėliau kaip iki vėlesniojo iš šių terminų: per tris mėnesius nuo paskutinių apskaitos metų sąskaitų užskaitymo arba per vieną mėnesį nuo galutinės įgyvendinimo ataskaitos gavimo dienos.

65 straipsnis

Įsipareigojimų panaikinimo išimtis

1. Iš panaikinamų įsipareigojimų sumos atimamos sumos, kurių valdymo institucija Komisijai negalėjo deklaruoti dėl šių priežasčių:
  - a) projektai sustabdyti dėl teismo proceso arba sustabdomąjį poveikį turinčio administracinio skundo; arba
  - b) dėl *force majeure* aplinkybių, kurios labai paveikė visos programos ar jos dalies įgyvendinimą;
  - c) 61 ir 62 straipsnių taikymo.
2. *Force majeure* aplinkybes pagal 1 dalies b punktą nurodanti valdymo institucija turi įrodyti tiesioginį *force majeure* poveikį visos programos arba jos dalies įgyvendinimui. Siekiant taikyti 1 dalies a ir b punktus, atimti šias sumas galima prašyti vieną kartą, jei sustabdymas arba *force majeure* aplinkybės truko ne ilgiau kaip vienerius metus, arba tiek kartų, kiek tai atitinka *force majeure* trukmę, arba metų, praėjusių nuo teismo ar administracinio sprendimo sustabdyti projekto įgyvendinimą datos iki galutinio teismo ar administracinio sprendimo datos, skaičių.
3. Valdymo institucija iki vasario 15 d. pateikia Komisijai 1 dalyje nurodytą informaciją apie išimtis dėl sumų, kurias reikėjo deklaruoti iki praėjusių finansinių metų gruodžio 31 d.

66 straipsnis

Įsipareigojimų panaikinimo procedūra

1. Komisija valdymo institucijai laiku praneša apie kiekvieną įsipareigojimų panaikinimo pagal Reglamento (ES) Nr. 236/2014 6 straipsnį atvejį.
2. Komisija, remdamasi iki vasario 15 d. pateikta informacija, informuoja valdymo instituciją apie tai, kokia įsipareigojimų suma bus panaikinta pagal tą informaciją.
3. Valdymo institucija per du mėnesius pritaria panaikintinų įsipareigojimų sumai arba pateikia savo pastabas.
4. Iki birželio 30 d. valdymo institucija pateikia Komisijai patikslintą finansinį planą, kuriame nurodoma, kaip sumažinta parama paveiks teminius tikslus arba programos techninę paramą atitinkamais finansiniais metais. Jei šis dokumentas nepateikiamas, Komisija patikslina finansinį planą ir sumažina atitinkamų finansinių metų Sąjungos įnašą. Proporcingai sumažinimas teminių tikslų ir techninės paramos finansavimas.
5. Komisija iš dalies pakeičia sprendimą, kuriuo patvirtinta programa.

67 straipsnis

euro naudojimas

1. Išlaidas, patirtas kita valiuta nei eurai, valdymo institucija ir paramos gavėjas perskaičiuoja eurai taikydami Komisijos mėnesinį valiutos kursą, galiojantį:
  - a) mėnesį, kurį išlaidos buvo patirtos;
  - b) mėnesį, kurį išlaidos pateiktos tikrinimui pagal 32 straipsnio 1 dalį;
  - c) mėnesį, kurį apie išlaidas pranešta pagrindiniam paramos gavėjui.
2. Pasirinktas metodas turi būti numatytas programoje ir taikomas visu programos trukmės laikotarpiu. Techninei paramai ir projektams gali būti taikomi skirtingi metodai.

2 SKYRIUS

Sąskaitų teikimas ir jų priimtumo patvirtinimas

68 straipsnis

Sąskaitų teikimas

1. Programos buhalterinę apskaitą veda valdymo institucija. Į tokią autonomišką ir atskirtą apskaitą įtraukiami tik su programa susiję sandoriai. Apskaita vedama taip, kad būtų galima vykdyti analitinę programos pagal prioritetus ir techninės paramos stebėseną.
2. Metinėje ataskaitoje valdymo institucija iki vasario 15 d. Komisijai pateikia šią finansinę informaciją:
  - a) praėjusių apskaitos metų sąskaitas;
  - b) valdymo institucijos atstovo pasirašytą valdymo pareiškimą, kuriuo patvirtinama, kad:
    - i) informacija yra tinkamai pateikta, išsami ir tiksli;
    - ii) lėšos naudotos pagal numatytą paskirtį;
    - iii) įdiegtomis kontrolės sistemomis suteikiamos būtinos garantijos dėl pagrindinių sandorių teisėtumo;
  - c) valdymo institucijos atliktų patikrinimų metinę santrauką, įskaitant sistemose nustatytų klaidų ir trūkumų pobūdžio bei masto analizę, taip pat taisomuosius veiksmus, kurių buvo imtasi ar planuojama imtis;
  - d) audito nuomonę dėl metinių sąskaitų;
  - e) audito institucijos parengtą metinę audito ataskaitą, kurioje pateikiama atliktų auditų santrauka, įskaitant sistemose ir projektuose nustatytų klaidų ir trūkumų pobūdžio bei masto analizę, taip pat taisomuosius veiksmus, kurių buvo imtasi ar planuojama imtis;
  - f) išlaidų, patirtų nuo praėjusių metų liepos 1 d. iki gruodžio 31 d., įvertį;
  - g) per apskaitos metus užbaigtų projektų sąrašą.
3. 2 dalies a punkte nurodytos sąskaitos teikiamos dėl kiekvienos programos ir jose kiekvieno prioriteto ir techninės paramos lygmeniu nurodoma ši informacija:
  - a) valdymo institucijos patirtos ir padengtos išlaidos ir uždirbtos bei gautos pajamos;
  - b) sumos, kurių atsisakyta ir kurios susigrąžintos per apskaitos metus, iki apskaitos metų pabaigos susigrąžintinos sumos ir nesusigrąžinamos sumos.
4. 2 dalies d punkte nurodytoje audito nuomonėje nustatoma, ar sąskaitose pateikta tikra ir teisinga informacija, ar susiję sandoriai yra teisėti ir tvarkingi ir ar įdiegtos kontrolės sistemos tinkamai veikia. Nuomonėje taip pat nurodoma, ar atlikus auditą kilo abejonių dėl 2 dalies b punkte nurodytame valdymo pareiškime pateiktų tvirtinimų.

69 straipsnis

Sąskaitų priimtumo patvirtinimas

1. Komisija išnagrinėja sąskaitas ir iki kitų metų, einančių po apskaitos metų, balandžio 30 d. valdymo institucijai praneša, ar ji sąskaitas laiko išsamiomis, tiksliomis ir teisingomis.
2. Remdamasi patirtomis tinkamomis finansuoti išlaidomis, kaip patvirtinta 68 straipsnio 2 dalies d punkte nurodytoje audito nuomonėje, Komisija užskaito išankstinį mokėjimą.
3. Sąskaitų priimtumo patvirtinimu nedaromas poveikis jokioms paskesnėms finansinėms pataisoms pagal 72 straipsnį.

70 straipsnis

Įrašų saugojimo laikotarpiai

1. Valdymo institucija ir paramos gavėjai visus su programa ar projektu susijusius dokumentus saugo penkerius metus nuo programos galutinio likučio apmokėjimo dienos. Visų pirma jie saugo ataskaitas ir patvirtinamuosius dokumentus, taip pat sąskaitas, apskaitos dokumentus ir visus kitus dokumentus, susijusius su programos (įskaitant visus dokumentus, susijusius su sutarties sudarymu) ir projekto finansavimu.
2. Nepaisant 1 dalies, su programos arba projekto rezultatais susijusių auditų, apeliacijų, ginčų ar ieškinių įrašai saugomi tol, kol užbaigiami auditai, išnagrinėjamos apeliacijos, išsprendžiami ginčai ar ieškiniai.

3 SKYRIUS

Finansinės pataisos ir lėšų susigrąžinimas

1 skirsnis

Finansinės pataisos

71 straipsnis

Valdymo institucijos atliekamos finansinės pataisos

1. Atsakomybė už pažeidimų tyrimą ir jų prevenciją, reikiamų finansinių pataisų atlikimą ir lėšų susigrąžinimą visų pirma tenka valdymo institucijai. Nustačiusi sisteminį pažeidimą, valdymo institucija tiria visus veiksmus, kuriems pažeidimas galėjo padaryti įtakos.

Valdymo institucija atlieka reikiamas finansines pataisas, susijusias su nustatytais pavieniais arba sisteminiais projektų, techninės paramos arba programų pažeidimais. Atliekant finansines pataisas atšaukiamas visas projektui arba techninei paramai skirtas Sąjungos įnašas arba jo dalis. Valdymo institucija atsižvelgia į pažeidimų pobūdį, svarbą bei finansinius nuostolius ir atlieka proporcingą finansinę pataisą. Valdymo institucija finansines pataisas įtraukia į tų apskaitos metų, kuriais priimtas sprendimas dėl atšaukimo, metines sąskaitas.

2. Pagal 1 dalį atšauktas Sąjungos įnašas gali būti dar kartą panaudotas atitinkamai programai laikantis 3 dalies nuostatų.
3. Pagal 1 dalį atšauktas įnašas negali būti dar kartą panaudotas projektui, dėl kurio atlikta finansinė pataisa, taip pat negali būti panaudotas projektui, kuriam įtakos turėjo sisteminis pažeidimas, dėl kurio atlikta finansinė pataisa.

72 straipsnis

Komisijos atliekamos finansinės pataisos

1. Komisija finansines pataisas atlieka atšaukdama visą Sąjungos įnašą programai arba jo dalį ir susigrąžindama lėšas iš valdymo institucijos, kad Sąjungos lėšomis nebūtų finansuojamos išlaidos, kuriomis pažeidžiama taikytina teisė arba kurios susijusios su Komisijos arba Europos Audito Rūmų nustatytais valdymo ir kontrolės sistemų trūkumais.
2. Pažeidus taikytiną teisę finansinės pataisos atliekamos tik Komisijai deklaruotų išlaidų atžvilgiu ir jeigu tenkinama viena iš šių sąlygų:
  - a) pažeidimas paveikė projekto atranką arba techninės paramos sutartį arba tais atvejais, kai dėl pažeidimo pobūdžio tokio poveikio nustatyti neįmanoma, bet yra pagrįsta rizika, kad pažeidimas tokį poveikį turėjo;
  - b) pažeidimas paveikė pagal programą deklaruotų išlaidų sumą arba tais atvejais, kai dėl pažeidimo pobūdžio jo finansinio poveikio kiekybiškai įvertinti neįmanoma, yra pagrįsta rizika, kad pažeidimas tokį poveikį turėjo.

3. Komisija atlieka finansines pataisas, jei atlikusi būtina tyrimą ji prieina prie bet kurios iš šių išvadų:
  - a) esama svarbių programos valdymo ir kontrolės sistemos trūkumų, kurie kelia pavojų jau išmokėtam Sąjungos įnašui;
  - b) prieš pradėdant taikyti šioje dalyje nustatytą finansinės pataisos procedūrą valdymo institucija neįvykdė savo prievolių pagal 71 straipsnį;
  - c) metinėje arba galutinėje ataskaitoje deklaruotos išlaidos yra netinkamos ir prieš pradėdant šioje dalyje numatytą finansinės pataisos procedūrą valdymo institucija tų trūkumų nepašalino.

Atlikdama finansinę pataisą Komisija remiasi konkrečiais nustatytų pažeidimų atvejais ir atsižvelgia į tai, ar pažeidimas yra sistemingas. Jeigu neįmanoma tiksliai nustatyti netinkamų finansuoti išlaidų, Komisija atlieka nustatyto dydžio sumos arba ekstrapoliuotą finansinę pataisą.

4. Nustatydama 3 dalyje nurodytos finansinės pataisos sumą Komisija laikosi proporcingumo principo, atsižvelgia į pažeidimo pobūdį ir sunkumą bei į nustatytų atitinkamos programos valdymo ir kontrolės sistemos trūkumų mastą ir finansinį poveikį.
5. Jeigu Komisija savo poziciją grindžia ne savo tarnybų auditorių ataskaitomis, savo išvadas dėl finansinių pasekmių ji parengia išklausiusi valdymo instituciją ir auditorius.
6. Programos užbaigimu nepažeidžiama Komisijos teisė vėliau atlikti finansines pataisas valdymo institucijos atžvilgiu.
7. Kriterijai taikytinos finansinės pataisos dydžiui nustatyti ir kriterijai dėl nustatyto dydžio sumos ar ekstrapoliuotos finansinės pataisos atlikimo turi būti priimti pagal Reglamentą (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾, ypač jo 144 straipsnį, ir atitikti kriterijus, nurodytus 2013 m. gruodžio 19 d. Komisijos sprendime ⁽²⁾.

73 straipsnis

Procedūra

1. Prieš priimdama sprendimą dėl finansinės pataisos, Komisija informuoja valdymo instituciją apie preliminarias savo tyrimo išvadas ir prašo jos per du mėnesius pateikti savo pastabas.
2. Jeigu Komisija siūlo atlikti ekstrapoliuotą arba nustatyto dydžio sumos finansinę pataisą, valdymo institucijai suteikiama galimybė įrodyti nagrinėjant atitinkamus dokumentus, kad faktinis pažeidimo mastas buvo mažesnis nei nustatė Komisija. Suderinusi su Komisija, valdymo institucija gali apriboti tokio nagrinėjimo mastą ir nagrinėti tik atitinkamų dokumentų dalį arba imtį. Išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus, laikas, nustatytas tam nagrinėjimui, neturi būti ilgesnis nei dar vienas dviejų mėnesių laikotarpis pasibaigus 1 dalyje minėtam dviejų mėnesių laikotarpiui.

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai ir Sanglaudos fondai taikytinos bendrosios nuostatos, ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ 2013 m. gruodžio 19 d. Komisijos sprendimas, kuriuo nustatomos rekomendacijos dėl Komisijos atliekamų finansinių pataisų Sąjungos pagal pasidalijamąjį valdymą finansuojamoms išlaidoms, kai nesilaikoma viešųjų pirkimų taisyklių (C(2013) 9527).

3. Komisija atsižvelgia į visus valdymo institucijos per 1 ir 2 dalyse nurodytą laikotarpį pateiktus įrodymus.
4. Jeigu valdymo institucija nesutinka su preliminariomis Komisijos išvadomis, ji kviečiama į Komisijos posėdį, siekiant užtikrinti, kad Komisija turėtų visą išvadoms dėl finansinės pataisos atlikimo pagrįsti reikalingą informaciją ir pastabas.
5. Pasiekus susitarimą ir nedarant poveikio šio straipsnio 6 daliai, valdymo institucija atitinkamai programai gali dar kartą panaudoti atšauktą įnašą pagal 71 straipsnio 2 dalį.
6. Norėdama atlikti finansines pataisas, Komisija sprendimą priima per šešis mėnesius nuo posėdžio dienos arba nuo papildomos informacijos gavimo dienos, jei valdymo institucija sutinka po posėdžio pateikti tokią papildomą informaciją. Komisija atsižvelgia į visą per procedūrą pateiktą informaciją ir pastabas. Jei posėdis neįvyksta, šešių mėnesių laikotarpis pradedamas skaičiuoti praėjus dviems mėnesiams nuo dienos, kurią Komisija išsiuntė kvietimą dalyvauti posėdyje.
7. Jeigu Komisija arba Europos Audito Rūmai nustato pažeidimų, kurie rodo didelius valdymo ir kontrolės sistemų tinkamo veikimo trūkumus, atliekamos finansinės pataisos, dėl kurių sumažinamas Sąjungos įnašas.

Pirma pastraipa netaikoma, jei esama didelių valdymo ir kontrolės sistemų tinkamo veikimo trūkumų, kurie prieš juos nustatant Komisijai arba Europos Audito Rūmams:

- a) buvo nurodyti valdymo pareiškime, metinėje kontrolės ataskaitoje ar audito nuomonėje, pateiktoje Komisijai pagal 68 straipsnį arba kitose Komisijai pateiktose audito institucijos audito ataskaitose, ir buvo imtasi tinkamų priemonių arba
- b) jiems pašalinti valdymo institucija taikė atitinkamas taisomąsias priemones.

Didelių valdymo ir kontrolės sistemų tinkamo veikimo trūkumų vertinimas grindžiamas taikytina teise, jei buvo pateikti atitinkami valdymo pareiškimai, metinės kontrolės ataskaitos ir audito nuomonės.

Priimdama sprendimą dėl finansinės pataisos, Komisija:

- a) vadovaujasi proporcingumo principu atsižvelgdama į didelio valdymo ir kontrolės sistemos tinkamo veikimo trūkumo pobūdį bei sunkumą ir į jo finansines pasekmes Sąjungos biudžetui;
- b) atlikdama nustatyto dydžio sumos arba ekstrapoliuotą pataisą, neištraukia anksčiau valdymo institucijos nustatytų netinkamų finansuoti išlaidų, dėl kurių buvo pakoreguotos sąskaitos, ir išlaidų, dėl kurių vyksta teisėtumo ir tvarkingumo vertinimas;
- c) nustatydamą likutinę riziką Sąjungos biudžetui, atsižvelgia į valdymo institucijos išlaidoms atliktas nustatyto dydžio sumos arba ekstrapoliuotas pataisas, kurias valdymo institucija taikė kitų jos nustatytų didelių trūkumų atveju.

2 skirsnis

Lėšų susigrąžinimas

74 straipsnis

Finansinė atsakomybė ir lėšų susigrąžinimas

1. Valdymo institucija atsako už nepagrįstai sumokėtų sumų susigrąžinimą.
2. Jei lėšų susigrąžinimas susijęs su valdymo institucijos teisinių prievolių, nustatytų šiuo reglamentu ir Reglamentu (ES, Euratomas) Nr. 966/2012, pažeidimu, už atitinkamų sumų grąžinimą Komisijai atsakinga yra valdymo institucija.

3. Jei lėšų susigrąžinimas susijęs su sisteminiais programos valdymo ir kontrolės sistemos trūkumais, valdymo institucija yra atsakinga už atitinkamų sumų grąžinimą Komisijai pagal atsakomybės tarp programoje dalyvaujančių šalių paskirstymą, kaip nustatyta programoje.
4. Jei lėšų susigrąžinimas susijęs su valstybėje narėje įsisteigusio paramos gavėjo skola, o valdymo institucija skolos susigrąžinti negali, valstybė narė, kurioje įsisteigęs paramos gavėjas, sumoka grąžintiną sumą valdymo institucijai ir ją susigrąžina iš paramos gavėjo.
5. Jei lėšų susigrąžinimas susijęs su tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šalyje partnerėje įsisteigusio paramos gavėjo skola, o valdymo institucija skolos susigrąžinti negali, tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šalies partnerės, kurioje įsisteigęs paramos gavėjas, atsakomybės lygmuo atitinka 8 ir 9 straipsniuose nurodytuose atitinkamuose finansavimo susitarimuose nustatytą lygmenį.

75 straipsnis

Lėšų grąžinimas valdymo institucijai

1. Valdymo institucija iš pagrindinio paramos gavėjo susigrąžina nepagrįstai sumokėtas sumas bei visus delspinigius už pavėluotus mokėjimus. Atitinkami paramos gavėjai pagrindiniam paramos gavėjui grąžina nepagrįstai sumokėtas sumas pagal jų pasirašytą partnerystės susitarimą. Jeigu pagrindiniam paramos gavėjui nepavyksta iš atitinkamo paramos gavėjo susigrąžinti lėšų, valdymo institucija tokiam paramos gavėjui oficialiai nurodo grąžinti lėšas pagrindiniam paramos gavėjui. Jeigu atitinkamas paramos gavėjas lėšų negrąžina, valdymo institucija reikalauja, kad atitinkama dalyvaujanti šalis, kurioje įsisteigęs paramos gavėjas, grąžintų nepagrįstai sumokėtas sumas pagal 74 straipsnio 2–5 dalis.
2. Valdymo institucija imasi deramų priemonių, kad padedant dalyvaujančioms šalims būtų užtikrintas vykdomųjų raštų sumoms išieškoti vykdomas. Valdymo institucija visų pirma užtikrina, kad mokėtinos sumos būtų tiksliai nustatytos ir fiksuoto dydžio. Jei valdymo institucija planuoja atsisakyti nustatytos skolos išieškojimo, ji turi patikrinti, ar toks atsisakymas yra teisėtas ir atitinka patikimo finansų valdymo ir proporcingumo principus. Sprendimas atsisakyti nustatytos skolos išieškojimo turi būti pateiktas bendram stebėsenos komitetui iš anksto patvirtinti.
3. Valdymo institucija praneša Komisijai apie visas priemones, kurių buvo imtasi siekiant susigrąžinti mokėtinas sumas. Komisija bet kuriuo metu gali perimti užduotį susigrąžinti sumas arba tiesiogiai iš paramos gavėjo, arba iš atitinkamos dalyvaujančios šalies.
4. Dalyvaujančiai šaliai arba Komisijai turi būti perduoti visi lėšų susigrąžinimui būtini dokumentai, taip pat įrodymai apie tai, kokių priemonių valdymo institucija ėmėsi mokėtinoms sumoms susigrąžinti.
5. Į sutartis, kurias sudaro valdymo institucija, įtraukiama sąlyga, kuria Komisijai ar dalyvaujančiai šaliai, kurioje įsisteigęs paramos gavėjas, leidžiama susigrąžinti visas valdymo institucijai mokėtinas sumas, kurių pastaroji negalėjo susigrąžinti.

76 straipsnis

Lėšų grąžinimas Komisijai

1. Lėšos Komisijai turi būti grąžintos iki termino, nurodyto vykdomajame rašte sumoms išieškoti. Mokėjimo terminas yra 45 dienos nuo debetinio dokumento išdavimo dienos.
2. Uždelsus grąžinti sumą nustatomi delspinigiai, kurie skaičiuojami nuo mokėjimo termino iki faktinio sumokėjimo dienos. Tokiems delspinigiams taikoma norma, kurią Europos centrinis bankas taikė savo pagrindinėms refinansavimo operacijoms pirmą mėnesio, kurį turi būti grąžintos sumos, darbo dieną, padidinus ją trimis su puse procentinio punkto. Susigrąžintinos sumos gali būti išskaitytos iš bet kokios paramos gavėjui arba dalyvaujančiai šaliai mokėtinos sumos. Šia nuostata nedaromas poveikis šalių teisei susitarti dėl mokėjimo dalimis.

IX ANTRAŠTINĖ DALIS

ATASKAITŲ TEIKIMAS, STEBĖSENA IR VERTINIMAS

77 straipsnis

Valdymo institucijos metinės ataskaitos

1. Iki vasario 15 d. valdymo institucija Komisijai pateikia bendro stebėsenos komiteto patvirtintą metinę ataskaitą. Metinę ataskaitą sudaro dvi dalys: techninė ir finansinė dalis, apimanti paskutinius apskaitos metus.
2. Ataskaitos techninėje dalyje:
  - a) apibūdinama įgyvendinant programą ir jos prioritetus padaryta pažanga;
  - b) pateikiamas išsamus pasirašytų sutarčių sąrašas, taip pat atrinktų projektų, dėl kurių sutartys dar nesudarytos, sąrašas ir rezervo sąrašai;
  - c) nurodoma atlikta techninės paramos veikla;
  - d) aptariamoms projektų stebėsenos ir vertinimo priemonėms, jų rezultatai ir veiksmai, atlikti siekiant išspręsti kilusias problemas;
  - e) nurodoma vykdyta matomumo didinimo ir informavimo veikla.
3. Finansinė dalis parengiama pagal 68 straipsnio 2 dalį.
4. Be to, metinėje ataskaitoje pateikiama per kitus apskaitos metus numatyta vykdyti veikla. Ataskaitos finansinėje dalyje pateikiama:
  - a) atnaujinta audito strategija;
  - b) darbo programa, finansinis planas ir planuojamas techninės paramos naudojimas;
  - c) metinis stebėsenos ir vertinimo planas pagal 78 straipsnio 2 dalį;
  - d) metinis informavimo ir komunikacijos planas pagal 79 straipsnio 4 dalį.
5. Iki 2024 m. rugsėjo 30 d. valdymo institucija Komisijai pateikia bendro stebėsenos komiteto patvirtintą galutinę ataskaitą. Šioje galutinėje ataskaitoje *mutatis mutandis* nurodoma pagal 2 ir 3 dalis prašoma pateikti pastarųjų apskaitos metų ir viso programos laikotarpio informacija.

78 straipsnis

Stebėsenos ir vertinimas

1. Atliekant programos stebėseną ir vertinimą siekiama pagerinti programos rengimo ir įgyvendinimo kokybę, taip pat įvertinti ir pagerinti jos nuoseklumą, veiksmingumą, efektyvumą ir poveikį. Į stebėsenos ir vertinimo rezultatus atsižvelgiama programavimo ir įgyvendinimo cikle.
2. Parengiamas viso programos laikotarpio orientacinis stebėsenos ir vertinimo planas. Vėliau kiekvienai programai parengiamas metinis stebėsenos ir vertinimo planas, kuriuos valdymo institucija vykdo atsižvelgdama į Komisijos rekomendacijas ir vertinimo metodiką. Metinis planas Komisijai pateikiamas ne vėliau kaip vasario 15 d.
3. Be nuolatinės stebėsenos, valdymo institucija atlieka į rezultatus orientuotą programos ir projekto stebėseną.
4. Komisija gali susipažinti su visomis stebėsenos ir vertinimo ataskaitomis.

5. Komisija bet kuriuo metu gali pradėti programos arba jos dalies vertinimą ar stebėseną. Atsižvelgiant į tokios veiklos rezultatus, kurie turi būti pateikti bendram stebėsenos komitetui ir programos valdymo institucijai, programa gali būti koreguojama.

X ANTRAŠTINĖ DALIS

MATOMUMAS

79 straipsnis

Matomumas

1. Atsakomybė už tai, kad atitinkama informacija būtų skelbiama visuomenei, tenka ir valdymo institucijai, ir paramos gavėjams.
2. Valdymo institucija ir paramos gavėjai turi užtikrinti deramą Sąjungos įnašo programoms ir projektams matomumą siekiant didinti visuomenės informuotumą apie Sąjungos veiksmus ir sukurti nuoseklų Sąjungos paramos įvaizdį visose dalyvaujančiose šalyse.
3. Valdymo institucija užtikrina, kad paramos gavėjų matomumo strategija ir matomumo priemonės atitiktų Komisijos rekomendacijas.
4. Į programą įtraukiama viso programos laikotarpio komunikacijos strategija ir orientacinis informavimo ir komunikacijos planas pirmaisiais metais, įskaitant matomumo priemones. Vėliau kiekvienai programai parengiamas metinis informavimo ir komunikacijos planas, kurį vykdo valdymo institucija. Šis planas Komisijai pateikiamas ne vėliau kaip vasario 15 d.

III DALIS

SPECIALIOSIOS NUOSTATOS

I ANTRAŠTINĖ DALIS

TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ VYKDOMAS NETIESIOGINIS VALDYMAS

80 straipsnis

Valdymo institucijos funkciją atliekančios tarptautinės organizacijos

1. Dalyvaujančios šalys gali pasiūlyti, kad programą valdytų tarptautinė organizacija.
2. Valdymo institucijos funkciją gali būti siūloma atlikti tik Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1268/2012 43 straipsnio nuostatas atitinkančioms tarptautinėms organizacijoms.
3. Tarptautinė organizacija turi tenkinti Reglamento (ES) Nr. 966/2012 60 straipsnyje nustatytus reikalavimus.
4. Prieš patvirtindama programą Komisija gauna įrodymų, kad tenkinami 3 dalyje nustatyti reikalavimai.

81 straipsnis

Tarptautinių organizacijų valdomoms programoms taikomos taisyklės

1. Komisija ir tarptautinė organizacija sudaro susitarimą, kuriame išsamiai išdėstomos programai taikomos taisyklės. Jei pagal programą teikiamas įnašas finansinei priemonei, kaip nurodyta 42 straipsnyje, turi būti laikomasi Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 140 straipsnyje nustatytų sąlygų ir atskaitomybės reikalavimų.
2. Programoms, kurias valdo tarptautinė organizacija, taikomos II dalies nuostatos, išskyrus atvejus, kai 1 dalyje nurodytame susitarime numatyta kitaip.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

TARPVALSTYBINIO BENDRADARBIAVIMO PROGRAMOS ŠALIES PARTNERĖS VYKDOMAS NETIESIOGINIS VALDYMAS

82 straipsnis

Valdymo institucijos funkciją atliekančios tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų šalys partnerės

1. Dalyvaujančios šalys gali pasiūlyti, kad programą valdytų tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šalys partnerės.
2. Tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šaliai partnerėi pavestų užduočių pobūdis nustatomas pagal Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 ir Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1268/2012 nuostatas dėl netiesioginio valdymo Komisijos ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos šalies partnerės pasirašytame susitarime.
3. 2 dalyje nurodytame susitarime išsamiai išdėstomos programai taikomos taisyklės. Visų pirma susitarime nurodoma, kurios II dalies nuostatos taikomos atsižvelgiant į valdymo institucijai pavestų užduočių pobūdį ir susijusias sumas.

IV DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

83 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

Komisijos reglamentas (EB) Nr. 951/2007 ⁽¹⁾ toliau taikomas teisės aktams ir įsipareigojimams, kurie susiję su biudžetinais metais iki 2014 m.

84 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2014 m. sausio 1 dienos.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2014 m. rugpjūčio 18 d.

Komisijos vardu

Pirmininkas

José Manuel BARROSO

⁽¹⁾ 2007 m. rugpjūčio 9 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 951/2007, nustatantis tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų, finansuojamų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1638/2006, išdėstantį bendrąsias nuostatas, kurios nustato Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę, įgyvendinimo taisykles (OL L 210, 2007 8 10, p. 10).

PRIEDAS

Valdymo institucijos skyrimo kriterijai

Skyrimo procedūra grindžiama toliau nurodytais vidaus kontrolės elementais.

1. Vidaus kontrolės aplinka

- i) Organizacinė struktūra, apimanti kiekvienos valdymo institucijas funkcijas ir jų paskirstymą tarp šių įstaigų ir šių įstaigų viduje, kaip nurodyta II dalies IV antraštinės dalies 2 skyriuje, kuria užtikrinama, kad prireikus būtų laikomasi funkcijų atskyrimo principo;
- ii) jeigu užduotys pavedamos tarpinėms įstaigoms, nuostatos, kuriomis apibrėžiamos jų atitinkamos pareigos ir prievolės, tikrinami jų gebėjimai atlikti pavestas užduotis ir nustatomos atskaitomybės procedūros;
- iii) atskaitomybės ir stebėsenos procedūros, kuriomis užkertamas kelias pažeidimams, jie nustatomi ir pašalinami, taip pat susigrąžinamos nepagrįstai sumokėtos sumos;
- iv) atitinkamų personalo narių, turinčių būtinų įgūdžių, skyrimo skirtingais organizacijos lygmenimis ir skirtingoms pareigoms eiti planas.

2. Rizikos valdymas

Atsižvelgiant į proporcingumo principą, nustatyta sistema, kuria užtikrinama, kad bent kartą per metus ir ypač didelių veiklos pokyčių atveju būtų atliekamos atitinkamos rizikos valdymo pratybos.

3. Valdymo ir kontrolės veikla

- i) Projektų atrankos procedūros, kuriomis užtikrinama, kad būtų laikomasi skaidrumo, vienodo požiūrio, nediskriminavimo, objektyvumo ir sąžiningos konkurencijos principų. Kad šių principų būtų laikomasi:
  - a) projektai atrankami ir sutartys sudaromos remiantis iš anksto paskelbtais atrankos ir sutarčių sudarymo kriterijais, kurie nustatyti vertinimo lentelėje. Atrankos kriterijaus paskirtis – įvertinti pareiškėjo gebėjimą atlikti siūlomą veiksmą arba įgyvendinti darbo programą. Sutarties sudarymo kriterijai naudojami siekiant įvertinti projekto pasiūlymo kokybę pagal nustatytus tikslus ir prioritetus;
  - b) dotacijoms taikomos *ex ante* ir *ex post* viešinio taisyklės;
  - c) pareiškėjams raštu pranešama apie vertinimo rezultatus. Jeigu prašoma dotacija neskiriama, valdymo institucija paraiškos atmetimo motyvus nurodo remdamasi atrankos ir sutarčių sudarymo kriterijais, kurių paraiška netenkina;
  - d) vengiama bet kokio interesų konflikto;
  - e) visiems pareiškėjams taikomos tos pačios taisyklės ir sąlygos.
- ii) Sutarčių valdymo procedūros
- iii) Tikrinimo procedūros, įskaitant paramos gavėjų kiekvieno mokėjimo prašymo administracinius tikrinimus ir projektų patikras vietoje
- iv) Mokėjimų tvarkymo ir leidimo juos atlikti procedūros
- v) Procedūros, kuriomis sukuriama kiekvieno projekto elektroninių duomenų rinkimo, registravimo ir saugojimo sistema ir kuriomis užtikrinama, kad IT sistemų saugumas atitiktų tarptautiniu mastu pripažintus standartus
- vi) Valdymo institucijos nustatytos procedūros, kuriomis užtikrinama, kad paramos gavėjai turėtų atskirą apskaitos sistemą arba tinkamą visų su projektu susijusių sandorių apskaitos kodeksą

- vii) Procedūros, kuriomis įdiegiamos veiksmingos ir proporcingos kovos su sukčiavimu priemonės
- viii) Procedūros, kuriomis užtikrinama, kad vedama apskaita būtų teisinga, išsami ir tiksli ir kad išlaidos atitiktų taikytinas taisykles
- ix) Procedūros, kuriomis užtikrinama tinkama audito seka ir archyvavimo sistema
- x) Nustatytos procedūros valdymo patikinimo deklaracijai parengti, ataskaitai dėl atliktų kontrolės priemonių ir nustatytų trūkumų teikti, taip pat metinei galutinei audito ir kontrolės priemonių santraukai parengti
- xi) Kai užduotys pavedamos tarpinėms įstaigoms, pagal jų skyrimo kriterijus turėtų būti vertinamos esamos procedūros, kuriomis užtikrinama, kad valdymo institucija tikrina tarpinių įstaigų gebėjimą atlikti pavestas užduotis ir stebi, kad jos būtų tinkamai atliktos

4. Informavimas ir komunikacija

- i) Valdymo institucija gauna arba parengia ir naudoja atitinkamą informaciją kitų vidaus kontrolės elementų veikimui remti
- ii) Valdymo institucija platina viduje atitinkamą informaciją, įskaitant vidaus kontrolės tikslus ir pareigas, būtiną kitų vidaus kontrolės elementų veikimui remti
- iii) Valdymo institucija palaiko ryšius su išorės subjektais klausimais, susijusiais su kitų vidaus kontrolės elementų veikimu

5. Stebėseną

Dokumentais pagrįstos procedūros, tikrinimai ir vertinimai, kurie atliekami siekiant įsitikinti, kad vidaus kontrolės elementai būtų sukurti ir veikti

---